A

1426

I

BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARVM HVNGARICAE
MDCCCXXVI

1965

Foto:
N.I.

MTA KÖNYVTÁRA
BUDAPEST
KÉZIRATTÁR

AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

1916.

FOLYTATÁS

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCZA 7. SZ.

E. 4712/16. sz.

CHÈQUE- ÉS CLEARINGSZÁMLA A M. KIR. POSTATAKARÉK-PÉNZTÁRNÁL: 16117. SZÁM.
GIROSZÁMLA AZ OSZTRÁK-MAGYAR BANKNÁL.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

B U D A P E S T .

BUDAPEST, 1916 december hó 19.

Van szerencsénk értesiteni, hogy dr. Heinrich Gusztáv főtitkár ur ő Méltóságától tegnap a következő tartalmu levelet vettük kézhez:

" Szerencsém van tisztelettel értesiteni, hogy a M. Tud. Akadémia Igazgató Tanácsa f. évi november 20.-án tartott ülésén a következő két határozatot hozta:

1/ Az osztályok és bizottságok esetleges folyó évi tulkiadásai a jövő évben az illető osztály vagy bizottság normal budgetjéből levonandók.

2/ a főtitkár ezentul nincsen följogositva, hogy bármilyen természetü tulkiadásokat utalványozzon. "

Fentieket tudomásul és előjegyzésbe véve, vagyunk

teljes tisztelettel

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET

Érk. 1916. dec. 20.

Ad 891/1916.

891

1916.

A MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET

T. PÉNZÜGYI OSZTÁLYÁT

szerencsém van tisztelettel értesiteni,hogy a M.Tud.Akadémia Igazgató-Tanácsa f.évi november 20-án tartott ülésén a következő két határozatot hozta:

1/ Az osztályok és bizottságok esetleges folyó évi tulkiadásai a jövő évben az illető osztály vagy bizottság normal-budgetjéből levonandók,

2/ a főtitkár ezentul nincsen feljogositva,hogy bármilyen természetü tulkiadásokat utalványozzon.

Budapest,1916.deczember 15.

Kiváló tisztelettel

főtitkár.

891

1416

891
1916

A Magyar Földrajzi Intézet
és Pénzügyi Osztálynak

Nevezetem van tudomásul értesíteni, hogy a M. Tud. Akadémia Igazgató-Tanácsa f. évi november 20.-án tartott ülésén a következő két határozatot hozta:

1. Az osztályok és hivatalok esetleges többi kiadásai a jövő évben az illető osztály, vagy hivatalág normal-budgetjéből levonandók.

2. A főtitkár ezentúl minden folyószámlás vagy bármilyen természetű kiadásra utalványozási jogot.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1916. dec. 15.

főtitkár

Magyar Tudományos Akadémia.

891

1916

Sz.

A Magyar Tudományos Akadémia ez idei ünnepélyes közülését május hó , vasárnap, d. e. 11 órakor fogja saját dísztermében megtartani.

Szerencsém van ez ünnepre hazafias mély tisztelettel meghívni.

Budapest, 19 április.

elnök.

2076.

1916—17.

MEGHIVÓ

A BUDAPESTI KIR. MAGYAR TUD.-EGYETEM

1916. EVI DECEMBER HÓ 21-ÉN

I. FERENCZ JÓZSEF Ő CS. ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGE ELHUNYTÁNAK 30-IK NAPJÁN D. E. 10 ÓRAKOR AZ EGYETEMI TEMPLOMBAN

ÜNNEPÉLYES

GYÁSZISTENITISZTELETET

TART.

A GYÁSZMISE UTÁN Dr. WOLKENBERG ALAJOS EGYET. NY. R. TANÁR GYÁSZBESZÉDET MOND.

AZ EGYETEM EZEN KEGYELETES GYÁSZÜNNEPÉRE T. CÍMEDET TISZTELETTEL MEGHÍVJA

MIHÁLYFI ÁKOS
REKTOR.

Egyetemi nyomda. 1916.

Clerk 1916. dec 18

894

1916

St. 42266 szám.

Cheque- es clearingszámla a m. kir. postatakarékpénztárnal
1611?. szám.
Giroszámla az Osztrák-Magyar Banknál

Méltóságos

Dr Heinrich Gusztáv urnak

Budapest

Budapest, 1916 deczember 18-án.

Van szerencsénk értesiteni, hogy Méltóságod

megbizásából mai napon

elismervény ellenében készpénzben

1700 kor.--- fill' fizet ett pénztárunknal,

mely összegeta Magyar Tudományos Akadémia

folyó számadása javára könyveztük.

Teljes tisztelettel

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET.

Nyomdatvány-számla 225. 1916. III/2. 1880

Ent. 1916. dec. 19.

898

1916

Kegyelmes Uram!

Tiringer nyugdíjazására vonatkozólag bátorkodom a következőket jelenteni.

Ő 1890-től szolgál, tehát 27 éve óta.

Az állami hivatalnokokra vonatkozó nyugdíjtörvény szerint jár

10 év után 40%, tehát 3600 kor.-tizedei után 1440 kor.
17 év után 34%, tehát 3600 kor.-tizedei után 1224 kor.

Összesen .. 2664 kor.
Sehez járul lakbéranyúgdíj (2600-2800 koronáig) .. 600 kor

tehát járna neki .. 3264 kor.

Mátyi vagyok javasolni: adjunk neki 3600 koronát, akar havi 300 koronát. Ez igen kegyelmes eljárás volna, de kellene szolgálatai és nyomorult családi állapota majdnem kényszerít a kegyelmességre.

Lépj kegyes e javaslatomat elfogadni, esetleg egy hozzáértő emberrel megbeszélni.

Decemberi 20-ig határozni kell, mert a pénztár ekkor fizeti ki a januári tizedrészeket.

Kitűnő tisztelettel

Budapest, 1916. XII. 16.

alázatos szolgája

Az állami analógia szerinti összeg utalványozandó; Különben egyébként az Igazg. Tanácsnak Bizalmi fenntartása.

Dec. 18.

Erk. 1916. Lecn. 19.

901

1916.

2

EVANG. THEOLOGUSOK OTTHONA POZSONY.

1916 ev
910 szám

Tekintetes főtitkári hivatal,

Kiszlelettel visszaküldjük a helyben hagyott számlát, egyuttal jelezzük, hogy a 27 Kr. 30 fill. összeget a mai napon postára adtuk. Megérkezése után kérjük a könyvek gyors elküldését.

Kiváló tisztelettel

Pozsony, 1916. dec. 23.

Kovács Sándor
az Evang. Theol. Otthon
felügyelője.

A 4503.

A Magyar Tud. Akadémia Könyvkiadó hivatalától az Evang. Theol. akadémia (Kolozsvár) 50% engedmény mellett kéri a következő Könyveket:

			à K.
1	példa	Böthy, Szécheny és a magyar Költészet Kötve	— 3 —
1	"	Bogisich, Szegedi Ferenc élete és könyve	1 —
1	"	Bourdeaux Testvéri gondolkodás mesterei Kötve	5 — 1. 6 —
2	"	Boyesen és Heinrich, Faust-tanulmányok, Kötve	— 11 —
1.	"	Burckhardt, Renaissance-kori művelteség, I-II. Kötve	— 10 —
1.	"	Coelius, Zeitt Ágoston regulái	2 —
1.	"	Dante, Purgatorium, merített papiron	— 14 —
1	"	Dévai, Tigparantsolat	2 —
1	"	Gyöngyösi, Költeményei (Régi M. Könyvtár 17.)	— 12 —
1	"	Mátray Gábor, Történeti, bibliai stb. énekek, Kötve	— 2 —
1	"	Szilády, Pécsi Simon zsoltárfordítása	6 —
1	"	Villemain, Pindar élete, Kötve	4 —
1	"	Acsády, Karlovicsi béke	1 50
1	"	Acsády, Magyar jobbágy népesség története	— 60
1	"	Acsády, Magyar nemesség birtokviszonyai	— 160.
1	"	Deák Farkas, Bujdosók levéltára	360.
10	példa.	Carlyle, Frösökövé . . Kötve	7 —
1	"	Fabritius, Erdély térképe 1532.	— 40
1	"	Fabritius, Neupflinger életképe	2 —
3	"	Emerson, Az emberi jellem képviselői Kötve	3 —

			à tn.
1 pèld.	Gide Pál,	A nőkérdés I–II köt.	~~7 60~~
1 pèld.	Fraknói,	Deák monostori házikó	2 —
1 pèld.	Krizsko,	A Körmöczi régi Kamara	— 2 —
1 „	Mahler,	I Ramses	— 75.
1 „	Nagy Iréne,	Egy fösenjáró per	— 20.
1 „	Salamon,	Rendi országgyülések	— 40.
1 „	Szabó D.	A magyar országgyülések II Lajos alatt	— 6 —
1 „	Szádeczky,	Zerémi György élete	150
1 „	Világyi S.	Révay Péter	— 80
1 „	Thököly Imre	naplója 1693–94.	4 —
1 „	Wenzel,	Bevezetés per 1421–429.	— 40.
1 „	Wenzel,	Thuzó Zsigmond	— 80.
2 pèld.	Szádeczky,	Bethlen és Illésházy levelezése	2.

Pozsonyban, 1916, dec. 15.

Kovács Sándor,
theol. akad. tanár,
az Evang. Theol. Otthon
pénztárnoka.

ad 900
1916.

4503.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

_____ szám.

† Magyar Tudományos Akadémia tek. titkári hivatalának

Budapest

Alulírott elismerem, hogy az Akadémia titkárságától
Kölcsönkaptam az 1906-tól 1916 (december) megjelent „Értesítők" s
az 1916. évi Almanachot.

Köszönettel s tiszteletel

Budapest 916 dec. 19.
VIII. József u. 20.

Robert Jurcsó
tisztviselő

Ark. 1916. deer. 19.

902
1916.

903 12
1916.

A M. Kir. Közoktatásügyi Pénzügyi Osztályának.

Budapest

A M. T. Akadémia Igazgató-Tanácsa folyó
évi november 20-dikán tartott ülésében az
összes tisztviselőknek és szolgáknak a háború tartamára
drágasági pótlékot javasolt meg, és pedig:

Heinrich Gusztáv	főtitkárnak	évi	K 1500.—
Szily K.	főkönyvtárnoknak	"	" 1500.—
Hellebrant A.	alkönyvtárnoknak	"	" 1000.—
Szentes K.	irodatisztnek	"	" 1000.—
Jónás K.	gondnoknak	"	" 1400.—
Dr. Trócsányi Z.	pénztárjegyzőnek	"	" 1400.—
Dr. Csengery G.	könyvt. tisztnek	"	" 1400.—
Munkácsy A.	"	"	" 1400.—
Kottaun Hanna	könyvkötő-kisegítő	"	" 1200.—
Ihrig K., Trokán J., Pados J., Klell Iván, Ceri J.	szolgáknak, egyenként	"	" 600.—
Király J., Rieger O., Hegedüs J., Csima János, Kéri	szolgáknak egyenként	"	" 550.—

Tisztelettel jelentem a pénzügyi osztálynak, hogy
a tisztviselők drágasági pótlékát az 1917. évi
személyes járandóságok mellett egy összegben már most, a szolgákét
pedig fele részben most, fele részben 1917.
ben külön utalványon alapján Jónás
Károly akad. gondnok úr kezéhez, kit a
pénzek felvételére ezennel felhatalmazok,
kifizettessen ki.

A most kifizetendő összeg K 14,400
a mely összeget külön utalvány ellenében kifizetni.

Budapest, 1916. dec. 19.

főtitkár

903

1916

Die Offiziere und Beamten des k. u. k. Militärgeographischen Institutes beehren sich, für die anläßlich des Hinscheidens ihres hochverehrten Kommandanten, Seiner Exzellenz des Herrn Feldzeugmeisters Otto Frank, bewiesene Teilnahme ihren wärmsten Dank auszusprechen.

Wien, im Dezember 1916.

Est. 1912-13

90-

1916

An das K.u.K.Militaer-Geographische

Institut

W i e n

Die Ungarische Akademie der Wissenschaften beehrt sich den Offizieren und Beamten des Instituts über den Hingang des ausgezeichneten Forschers und Schriftstellers O t t o F r a n k ihr aufrichtiges, tiefgefühltes Beileid auszusprechen.

Mit vorzüglicher Hochachtung

Budapest, 20.Dezember 1916.

Heinrich

Generalsekretaer.

905

1916

†

Die Offiziere und Beamten des k. u. k. Militärgeographischen Instituts geben hiemit auf das tiefste erschüttert Nachricht von dem Hinscheiden ihres hochgeschätzten und unvergeßlichen Kommandanten

Sr. Exzellenz des Herrn k. u. k. Feldzeugmeisters

Otto Frank,

Ritter des Ordens der Eisernen Krone 1. Klasse (E.-D.) und des Leopold-Ordens, Besitzer des Militärverdienstkreuzes 3. Klasse, des Militärdienstzeichens 2. Klasse für Offiziere etc. etc., des kön. preuß. Roten Adler-Ordens 1. Klasse, des Großkreuzes des kön. bayer. St. Michael-Ordens sowie vieler anderer hoher ausländischer Orden, Kommandant des k. u. k. Militärgeographischen Instituts, Vizepräsident der k. k. Geographischen Gesellschaft.

welcher Sonntag, den 17. Dezember 1916 um 6 Uhr vormittags nach kurzem, schweren Leiden und versehen mit den Tröstungen der hl. Religion im 63. Lebensjahre selig im Herrn entschlafen ist.

Die irdische Hülle des teuren Verblichenen wird Dienstag, den 19. d. M., um 2 Uhr nachmittags, vom Trauerhause: III., Sechskrügelgasse Nr. 10 in die Pfarrkirche zu St. Rochus und Sebastian (III., Hauptstraße) überführt, dort feierlich eingesegnet und sodann auf dem Zentralfriedhofe im eigenen Grabe zur ewigen Ruhe bestattet.

Die heilige Seelenmesse wird Donnerstag, den 21. d. M., um 8 Uhr vormittags in der vorgenannten Pfarrkirche gelesen werden.

Wien, am 18. Dezember 1916.

71

An königl. ung.
Academie der
Wissenschaften
Budapest.

905
1916

Erk. 1916. dec. 20.

Tekintetes Akadémia!

Mély tisztelettel bátorkodom a Tekintetes Akadémia elé azt az alázatos kérelmet terjeszteni: Kegyeskedjék megengedni, hogy „Shakespeare és az angol renaissance" című Erdélyi műveimnek mellékelt fejezeteit a nyelv- és irodalomtudományi osztály fölolvasó ülésén bemutathassák.

Budapest, VIII., Rákóczi-út 19.
1916. december 18.

A Tekintetes Akadémiának
alázatos híve,
Szabolcsi Kázmér

Érk. 1916. dec. 20.

906

1916.

A mellékelt kéziratból
együtt kiadatik az I.
osztálynak.

Budapest, 1916. dec. 20.

Flesch
főtitkár

Kg.

K. u. k. Militärkommando Pozsony

M.A. Nr. 109593/Kgf.

Besuch der Kriegsgefangenen-lager.

Cs.és kir.katonaiparancsnokság Pozsony.

M.A. 109593/kgf.ügyszám.

A hadifogoly táborok látogatása.

An

die ung.Akademie d.Wissenschaften

in

A magy.Tudományos Akadémiának

Budapest.

Pozsony, am 14 Dezember 1916.

Mit Erl.Abt. 10/Kgf.38861 von 1916 hat das K.M.über Ansuchen des ung.Kultusministers den Mitgliedern der ungar. Akad.d.Wiss.,Herrn Béla Vikár und Dr. Aladár Bán die Bewilligung zum Besuche der in Ungarn befindlichen Kriegsgefangenenlagern zwecks Vornahme von Studien an den verwandten asiatischen Volksstämmen bewilligt.

Aus diesem Anlasse übermittelt das Militärkommando im Nachhange zur hierstelligen Präs.Nr.16791/Kgf.1916, und mit Berufung auf die dortstellige Zuschrift Nr.745/1916 ein Verzeichnis der zum Stande des Kriegsgefangenenlagers Ostffyasszonyfa gehörigen Osetinen.

Die Kgf,sind derzeit alle auf Arbeit ausgegegeben, Das Militärkommando ist jedoch gerne bereit, diese Kgf.von ihrer Arbeitsstelle abzulösen und im Lager Ostffyasszonyfa zu vereinen, damit die einzigen unter den in Ungarn befindlichen Kgf.vorhandenen Vertreter dieses

A magy.kir.vallás-és közoktatásügyi miniszterium megkeresésére a cs. és kir.hadügyminisztérium 10 hadifogoly osztálya f.évi 38861 szú rendeletével megengedte, hogy Vikár Béla és Dr. Bán Aladár, a m.kir.tudományos Akadémia tagjai az ázsiai rokon népfajok tanulmányozása végett a magyarországi fogolytáborokat meglátogathassák.

Ez alkalommal átszármaztatja a katonaiparancsnokság Präs.16791/Kgf. számra kiegészitésképpen és a 745/1916 sza átiratára hivatkozással,az ostffyasszonyfai fogolytábor állományában levö ostjákokról a kimutatást.

Ezen hadifoglyok valamennyien munkára vannak kiadva. A katonaiparancsnokság azonban hajlandó ezeket munkahelyükről felváltani és az ostffyasszonyfai táborban egyesiteni,hogy ily módon az itt tartozkodó és kihaló-félben levö egyes népfajok képviselöi fentnevezett kutatók rendelkezésére

//.

im Aussterben befindlichen Volksstammes den eingangs genannten Forschern zum Studium zur Verfügung stehen. Es wird daher um gef.Bekanntgabe ersucht, ob auf diese Einziehung reflektiert wird.

Das Militärkommando bemerkt hiebei, daß auf den vom Militärkommando dem K.M. sub.Präs.Nr. 16791/Kgf. vorgelegten Antrag bezüglich Sprachforschung der in dortstelliger Nr. 495/1916 namhaftgemachten Forscher vom K.M.noch keine Entscheidung getroffen würde.

1 Beilage.

állhassanak. Annak közlésére kérjük tehát vajjon ezen hadifoglyok bevonását óhajtja e.

Egyben megjegyezzük, hogy a katonai parancsnokságnak a cs.és kir. hadügyminiszteriumhoz Präs. 10791/Kgf. szám alatt 495/1916 szú átiratában megnevezett tudósoknak nyelvkutatása tárgyában felterjesztett javaslatára a hadügyminiszteriumtól döntés még nem érkezett.-

1 melléklet.

Érk. 1916. dec. 20.

907
1916

Visszavárólag kiadatik
Vikár Béla l. tagnak.
Budapesten, 1916. dec. 20.

Főtitkár

Marsáros
Murádin Bernát
v. tag úrnak
Budapest

1917. I. 25.

K.u.k.Kriegsgefangenenlagerkommando
in Ostffyasszonyfa.
ad Ex.No. 8630
1916

Kg.

A b s c h r i f t.

V e r z e i c h n i s

ad Vdg.Präs. No.18638/Kgf. über 6 Kgf. Osetinen bezw.Ostjaken.

N a m e	Gemeinde	Bezirk	Gouvernement Russlands	Auf Arbeiten
Grigorjewitsch Lachary Dzukajew	Wladikawkaz	Tersk.Oblt.	Kaukazus	Gem. Tácz Kom. Fehér
Schameljewitsch Ilja Goglujew	Turmanewli	Garüsk	Tiflis	Gem.Nagyenyed Kom.Alsó-Fehér
Salamonowitsch David Goglujew	Novo Arestjanskoje	Terskoblastij	Kaukazus	Gem.Nagymágocs Kom.Csongrád
Zachilewitsch Geogij Tibiljaschwili	Kuroža	TerskOblt.	dtto	Gem.Okány Kom.Bihar
Kibilewitsch Ilarion Tidejew	Erco	Gorischsko	Tiflis	Gem.Törökszákos Kom.Temes
Pisarewitsch Nikolaj Wladischiwil	Tjanpalja	dtto	dtto	Gem.Törökszákos Kom.Temes

Ostffyasszonyfa,am 30.Nov.1916.

Für die richtige Abschrift:

Mertheyi

Tekintetes

Pivinger Béla úrnak

Budapest

Az Igazgató-Tanács határozata értelmében ~~az~~ az Elnökség rendeletéből értesítem Önt, hogy 1917. január 1.-én, mint az akadémia Könyvkiadó-Hivatalának főnöke nyugalomba vonul.

Rendes nyugdíját az Igazgató-Tanács legközelebb fogja megállapítani.

Ez intézkedésnél az Elnökséget első sorban az a szempont vezette, hogy Ön kizárólag egészsége ápolásának és helyreállításának élhessen, hogy idővel, ~~teljesen kipihenve~~ kellő testi erőkben jutva, ismét rendes foglalkozást, - esetleg az Akadémián nyugalomban -, folytathasson.

Budapest, 1916. dec. 18.

főtitkár

Magyar Tudományos Akadémia.

908

1916

J. E.

A Magyar Tudományos Akadémia ez idei ünnepélyes közülését május hó , vasárnap, d. e. 11 órakor fogja saját dísztermében megtartani.

Szerencsém van ez ünnepre hazafias mély tisztelettel meghívni.

Budapest, 19 április.

elnök.

Tekintetes

T á r i n g e r B é l a úrnak

Budapest

Az Igazgató-Tanács határozata értelmében az Elnökség rendeléséből értesítem Önt, hogy 1917. január 1-én, mint az Akadémia Könyvkiadó-Hivatalának főnöke nyugalomba vonul.

Rendes nyugdíját az Igazgató-Tanács legközelebb fogja megállapítani.

Ez intézkedésnél az Elnökséget elsősorban az a szempont vezette, hogy Ön kizárólag egészsége ápolásának és helyreállításának élhessen, hogy idővel kellő testi erőhöz jutva, ismét rendes foglalkozást, -esetleg az Akadémia szolgálatában- folytathasson.

Budapest, 1916. december 18.

főtitkár.

908

1916

Borsodvármegye alispánjától.

11689/ai.
1916.

Méltóságos Uram !

Az Özv. Borovszky Samuné ügyében 730/1916 szám alatt hozzám intézett átiratára tisztelettel értesitem Méltóságodat, hogy a háboru okozta minden féle kiadások annyira igénybe vették a vármegye pénzkészletét, hogy alap hiányában ezidő szerint a felajánlott könyvek vásárlásába semmi szin alatt sem mehetek bele.

Miskolcz, 1916 deczember 16.

mély tisztelettel:

Boros Bernát

alispán.

érk. 1916. dec. 21.

909
1916

Borovszkyné értesítőlett
1916. XII. 21.

11689/ai. 1916.

Méltóságos

Dr. Heinrich Gusztáv főrendiházi tag. miniszteri tanácsos, a m. Tudományos Akadémia főtitkára és rendes tagja, egyetemi ny. r. tanár urnak.

Budapest.

V. Magyar Tudományos Akadémia.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

_____ szám.

1910/12

Auf Ihre g. Karte von 7. d. M. teile ich Ihnen mit, dass die Ung. Akademie d. Wissenschaften die Tausch=exemplare nur nach dem Kriege - alle auf einmal - expedieren lassen kann. Ich bitte daher gefälligst, ~~die Holländische~~ bis Ende des Krieges zu warten wollen.

Hochachtungsvoll

Budapest, 20. Dezember, 1916.

General=Sekretär.

Ad 912/1916

IMPRIMÉ

HAARLEM
NEDERLAND
2½ CENT
-7 XII 1916

N

~~Monsieur~~ Akademie der Wissen-
schaften von Ungarn

Pesth

Ungarn

912
1916

Erh. 8. 1916. dec. 21.

Monsieur,

La revision de notre liste d'échanges nous fit voir que, parmi nos correspondants, il y en a quelques-uns dont les envois ne nous parviennent pas.

Afin d'éviter une réclamation erronnée nous prions, par ce circulaire, à tous nos correspondants de bien vouloir nous informer contre lesquelles de leurs publications l'échange des *Archives Neerlandaises* se fait.

En vous remerciant d'avance, Monsieur, nous vous prions d'agréer l'assurance de notre parfaite considération.

SOCIÉTÉ HOLLANDAISE DES SCIENCES

LOTSY,

secrétaire perpétuel.

Spaarne 17, Haarlem.

16.159/1916.
----------szám.
ein.

Bizalmas.

./.

Folyó évi október hó 3-án 694. szám alatt kelt nagybecsű iratára van szerencsém az Elnökségnek a külügyminiszter úrnak hozzám intézett és a rónai történeti intézet jelen állapotára vonatkozó átiratának másolatát bizalmas használatra megküldeni.

Budapest, 1916. évi deczember hó 16.

A miniszter rendeletéből:

[signature]
miniszteri osztálytanácsos,
elnöki titkár.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnökségénél,

Budapest.

Érk. 1916. dec. 21.

910

1916

A mellékelt jelentéssel egyeütt kiadatik Álolásy Antal l. tagnak, a R. M. Tört. Értére előadójának.

Budapesten, 1916. dec. 21.

Flamich
főtitkár

Másolat.

K.u.k.Ministerium des kaiserl. und königl. Hauses und des Äussern.
Wien, am 6. Dezember 1916. 118.883/8. Ungarisches historisches Institut in Rom. Zur l. a. Z. 13.300/eln. vom 19. Oktober 1916. An das kgl. ung. Ministerium für Kultus-und Unterricht, Budapest. Das k.u.k. Ministerium des Äeussern beehrt sich dem kgl. ung. Ministerium für Kultus- und Unterricht auf Grund einer Mitteilung der kgl. spanischen Botschaft in Rom bekannt zu geben, dass die ernannte Mission die Räume des ungarischen historischen Institutes in Rom durch den ihr zugeteilten k. u. k. Gesandtschaftskanzleisekretär eine sorgfältigen Visitierung unterziehen liess. Die Untersuchung hat ergeben, dass sich sowohl das Gebäude, als auch die innere Einrichtung sowie die Bibliothek im Zustande vollkommener Ordnung und guter Instandhaltung befinden. Die Bücher sind in den verschiedenen Bibliothekkästen sorgsam geschlichtet und geschützt. Zwei grosse Bibliothekkästen sind allerdings verschlossen, sodass sich der Visitierende von dem Zustande deren Inhaltes nicht überzeugen konnte. Der Institutsdiener erklärte, die Schlüssel zu diesen Kästen, welche gleichfalls Bücher enthalten, nicht zu besitzen. Die Wohnräume sind gereinigt, die Möbel, Teppiche und Bilder in intaktem Zustand. Die Visitierung erfolgte unangesagt. Der Institutsdiener hat bei dieser Gelegenheit auch gemeldet, dass er demnächst durch Vermittlung der kgl. spanischen Botschaft ein Schreiben an den Leiter des Institutes, Herrn Dr. Váry Kozsó, übersenden wird. Für den Minister: Ippen m. p.

A hivatalos másolat hiteléül:

elnöki irodaigazgató.

Ad 910/1916.

A Bukovinaiakt a tagoct kiredogjaiuel

Az „~~AKADÉMIAI ÉRTESÍTŐ~~”

~~számában megjelent dolgozatom tiszteletdíja fejében~~ fölvettem:

Szerző	Kor.	fill.	Az átvevő neve	Az átvétel ideje
Hellebrand Árpád	28	06	Hellebrand	
Szentes Károly	28	06	Szentes Károly	
Jónás Károly	28	06	Jónás	dec. 18.
Schinagl Béla	28	06	Schinagl	
Pröstelszky Zoltán	28	06	Pröstelszky	XII. 18.
Kéthly Dezsőné	28	06	Kéthly Dezsőné	
Munkácsy Mihály	28	06	Munkácsy Mihály	
	196	40		

Hornyánszky V., cs. és kir. udvari könyvnyomdája.

914

1916.

916

1916.

Nagyságos Uram !

Folyó hó 20-án kelt nagybecsü soraira szerencsém van tisztelettel értesiteni,hogy nagyérdemü édes atyja 1895.junius 10-én kelt,a Goethe-gyüjteményre vonatkozó adománylevelének 4. és 5-ik pontjában következőleg intézkedik:

"A felügyeletért az illető közintézet felelősséget vállal s e felállitást,berendezést és hozzájárulhatást illetőleg nekem,mint alapitónak jogot ád az ellenőrzés gyakorlására."

"A gyüjtemény továbbra is gyarapittatni fog; hiszárólag Goethere vonatkozó ereklyék és munkák szerzése által. E czélra 2000 forintnyi,azaz: kétezer forintnyi alapitványt teszek az illető közintézetnél és ez összeg kamatainak mire forditása,ellenőrzésem mellett,illetőleg hozzájárulásommal fog meghatároztatni."

Ebből kiderül,hogy boldogult édes atyja,mint alapitó,fentartott magának bizonyos ellenőrzési jogot; de örököseiről nem tett emlitést. Ennek következtében azt az emlékezetből meritett állitását, hogy nagyrabecsült családjának mindenkori legidősebb nagykoru férfitagját illeti meg az ellenőrzési jog -őszinte sajnálatunkra- nem ismerhetjük el.

Fogadja Nagyságod kiváló tisztoletem kijelentését.

Budapest,1916.deczember 27.

főtitkár.

Nagyságos

Dr.Elischer Vilmos ügyvéd urnak

Budapest

40

916
1916

Nagyságos Uram!

F. hó 22.-én kelt és az Akadémia fő-könyvtárnokához intézett nagybecsű soraira szerencsém van tisztelettel értesíteni Horz nagyérdemű édes atyját 1895. június 10.-én kelt, a Goethe-gyűjteményre vonatkozó adomány-levelének 4. (5.) pontjában következőleg intézkedik:

„A felügyeletért az illető körüknek felelős-séget vállal s a felállítást, berendezést és hozzájárulhatást illetőleg nekem, mint alapítónak jogot ád az ellenőrzés gyakorlására."

„A gyűjtemény továbbra is gyarapíttatni fog; kizárólag Goethére vonatkozó cikkek és munkák szerzése által, s célra 2000 forint, azaz: kétezer forintnyi alapítványt tesznek az illető körüknél, és ez összeg kamatai-nak mire fordítása, ellenőrzésem mellett, illetőleg hozzájárulásommal fog meghatároztatni."

Ebből kiderül, hogy boldogult édes atyja, mint alapító, fönntartott magának bizonyos ellenőrzési jogot; de örököseiről nem tett említést. Ennek következtében azt az emlékezetből merített állítását, hogy nagyrabecsült családjának minden-kori legidősebb nagykorú férfitagjára illetőleg az ellenőrzési jog; őszinte sajnálatunkra, — nem ismerhetjük el.

Fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem kijelentését

Pest, 1916. dec. 27.

Kotitz Ágost

Nagyságos dr. Elischer Vilmos ügyvéd úrnak

Budapesten

40

916
1916

Nagyságos Uram!

F. hó 22.-én kelt és az Akadémia fő-
könyvtárnokához intézett nagybecsű soraira
szerencsém van tiszteletteljes értesíteni, hogy
nagyérdemű édes atyja 1895. június 10.-én
kelt, a Goethe-gyűjteményre vonatkozó adomány-
levelének 4. (és 5.) pontjában következőleg intézkedik:

„A felügyeletért az illető körüknek felelős-
séget vállal s a felállítást, berendezést és hozzájárul-
hatást illetőleg nekem, mint alapítónak jogot ád
az ellenőrzés gyakorlására."

„A gyűjtemény továbbra is gyarapíttatni fog; kizárólag
Goethére vonatkozó cikkek és munkák szerzése által. E
célra 2000 frtnyi, azaz: kétezer forintnyi alapítványt
teszek az illető körüntéretnél, és ez összeg kamatai-
nak mire fordítása, ellenőrzésem mellett, illetőleg
hozzájárulásommal fog meghatároztatni."

Ebből kiderül, hogy boldogult édes atyja,
mint alapító, fönntartott magának bizonyos
ellenőrzési jogot; de örököseiről nem tett említést.
Ennek következtében azt az emlékezetből merített
állítását, hogy nagyrabecsült családjának minden-
kori legidősebb nagyfiú tértitagjára illeti meg az ellenőrzési
jog; őszinte sajnálatunkra, — nem ismerhetjük el.

Fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem kijelentését

Pest, 1916. dec. 27.

Kotitz Rá

Nagyságos dr. Fischer Vilmos úrnak
Budapesten

1/4/16

Award.

Dr. ELISCHER VILMOS
ÜGYVÉD
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCZA 1.
TELEPHON 43–22.

Hivatalos órák vasárnap és ünnepnap kivételével:
d. e. 9–12. d. u. 2–5.

Budapest, 191 . december 22.

Méltóságos Uram!

Kéziratban kézhezvettem a Magyar Tudományos Akadémia főtitkári hivatalának f. hó 21.-ről kelt levelét és ahhoz csatolt a Goethe gyűjtemény átadására vonatkozó jegyzékkel együtt.

Amint azt irodavezetőm Méltóságodnak elmondani szerencsés volt, a frontról hazatérve a családi irattárt rendezés közben megállapítottam, hogy az Elischer-féle Goethe gyűjtemény vonatkozó alapító leveleket másolata utól hiányzik.

Az alapító levelek emlékezetem szerint volt egy rendelkezése, amelynek értelmében nőh. atyám családunk minden tagjának sebe megyben férfi tagját illető joga az ellenőrzésre stb.

Miután a főtitkári hivatalnál az alapító levél eminens helyen található fel, erre kérem, hogy ezen ellenőrzési jog fiúvonalon fennállását hozandó intézett hivatalos átiratból állapítani méltóztassék.

Kegyelje méltóságos Urnak kiváló tisztelettel kifejezője.

L. Elischer

Méltóságos

br. Eötvös Károly úrnak a Magy. Tud. Akadémia

főtitkárának

Budapest.

ork. 1916. dec. 23.

916

1916.

919

1916.

Nagyméltóságu Minister Ur !

Szerencsém van Nagyméltóságodat kiváló tisztelettel kérni,hogy a M.T.Akadémia részére törvényhozásilag biztositott állami dotatiónak az 1916/17-iki költségvetési év II.felére esedékes összegét kiutalványoztatni kegyeskedjék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem kijelentését.

Budapest,1916.deczember 30.

e l n ö k .

Nagyméltóságu

Dr.Jankovich Béla v.b.t.t.

vallás- és közoktatásügyi m.kir.minister urnak

B u d a p e s t

918

1916

ATHENAEUM

IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 5. SZÁM

TELEFON:
„JÓZSEF" 13—91
13—92
13—93
13—94
13—95

Sürg.-cím: Athenaeum

BUDAPEST,

S_2

Ajánlva

Lhuss

érk. 1916. dec. 27.

919

1916

Franklin-Társulat

Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda Budapesten.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla: 130. sz.
Telefon: 72-41, 72-42, 72-43.

Budapest, 191 6. december 23.

A Magyar Tudományos Akadémia tekintetes

Főtitkári Hivatalának

B u d a p e s t.

A folytonos és nagymérvű papirár- és munkabéremelkedés ismét arra kényszerit bennünket, hogy a nyomási árakat a mai viszonyoknak megfelelően felemeljük. Midőn ezt a körülményt a tekintetes Főtitkári Hivatalnak szives tudomására hozzuk, tisztelettel kérjük, hogy az alább részletezett uj árakat elfogadni kegyeskedjék.

Archaeologiai Értesitő	1000 példd. után egy iv ára	K.236.--
	boritók	" 86.--
	fűzés ivenként	" 8.--
Történeti Szemle	800 példd. után egy iv ára	" 150.--
	boritók és fűzés	" 70.--
Hadtörténelmi Közlemények ...	800 példd. után egy iv ára	" 150.--
	boritók és fűzés	" 70.--
Ért. a nyelv- és szépt. köréből	800 példd. után egy iv ára	" 164.--
	boritók	" 88.--
	fűzés ivenként	" 6.--

Régi Magyar Könyvtár ..... 600 példa. után egy iv ára K.170.--

boritók ..... " 60.--

fűzés ivenként ..... " 5.--

Mathem. és Termtud. Értesitő 650 példa. után egy iv ára " 190.--

boritók és fűzés beleértve " -.-

Nyelvtud. Közlemények ..... 700 példa. után egy iv ára " 178.--

boritók és fűzés beleértve " -.-

Nyelvtudomány ..... 700 példa. után egy iv ára " 178.--

boritók és fűzés beleértve " -.-

Szedésváltoztatásért óránként ..... " 8.--

Kisebb betüs szedésért, továbbá rendkivüli kevert nyelvészeti vagy egyébb complikált szedésért a megfelelő pótlékot fogjuk számitani.

Ez árak 1917. január 1-től érvényesek.

Kiváló tisztelettel

Ek. 1916. dec. 27.

920

1916.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

szám.

9 | 1 | 6

a Koronáról ünnepélyt Rendező" Bizottság

T. Elnökségének

Bp.

A mai napon vett nagybecsű megkeresé=
sére mély tisztelettel értesítem a T. Elnökség=
et, hogy az idő rövidsége ~~miatt~~ és az akadémiai mun=
kák miatt az álláshelyemre való ingyenes jegy=
igyben nem intézkedhettem.

Megjegyzem, hogy az Akadémia tagjai kö=
zül - egyéb minőségükben - igen számosan
lesznek jelen a koronáról ünnepélyen.

Szíves figyelmét fogadja az Akadémia
hódolás köszönetét.

Kiv. tisz.

Hőkért

921

1916

A KORONÁZÁSI ÜNNEPÉLYT RENDEZŐ BIZOTTSÁG

BUDAPEST, ORSZÁGHÁZ.

Budapest, 1916. december 25.

Nagyméltóságú Elnök Ur!

Balogh Minister úr Ő Excellentiája megbizásából van szerencsém Nagyméltóságodnak a Magyar Tudományos Akadémia részére a koronázási menet útvonalán felállitott tribünön 5 darab jegyet rendelkezésére bocsátani.

Kiváló tisztelettel:

ministeri tanácsos
bizottsági elnök.

Érk. 1916. dec. 27.

921

1916.

Koronazási Ünnepélyt
Rendező Bizottság.

szám
1916.

Nagyg. Ipar. Akadémia

Budapest

1916. évi december hó 11-én 108 szám alatt kelt megkeresésével értesitette a Koronázási Ünnepélyt Rendező Bizottság tisztelt Cimedet, hogy a koronázási utvonalra ..... darab ingyenes álló helyet bocsát rendelkezésére és felhivta egyuttal, hogy a jelentkezők személyi adatait december hó 18-áig jelentse be.

Minthogy ezek az adatok a Bizottsághoz ez idő szerint nem érkeztek, felkérem, sziveskedjék haladéktalanul értesiteni, hogy a felajánlott jegyekre igényt tart-e.

A Koronázási Ünnepélyt Rendező Bizottság
elnöke helyett:

York. 1916. dec. 27.

921

1916.

Tekintetes Akadémia!

Ezennel a legmelyebb tisztelettel benyújtom a „Romania" című munkám kéziratát pályázatul a balkáni pályatételre az 1914. évben beadott szerény művemről velem kegyesen közölt általában kedvező bírálat nagyban erősítette bátorságomat, fokozta munkakedvemet és úgy a belém foglalt becses irányelvek alapján további még szélesebbkörű tanulmányra vállalkoztam, munkám eredménye ez a most-tam, Romániát minden szempontból ismertető, 596 oldal terjedelmű, majdnem teljes munkám. Még a történelem részt helyenként kiegészítenem néhány fejezettel, melyekben az ország belső történetét és külső politikáját ismertetnem a királyság megalakulása óta, továbbá Románia szerepét a világháborúban szánban tisztelettel kérem a Tekintetes Akadémiát, hogy ettől eltekintve se bírálja munkámat, mint kész művet, hanem csak mint részletes vázlatot, mely bizonyságul szolgál komoly tanulmányomról, erős készségemről és tárgyszeretetemről, mert a háború, az abból kifolyólag előállott, szinte elsorolhatatlanul sok akadály lehetetlenné tette, hogy abban az alakban nyújtsam be munkámat, mint szerettem volna. Ha már mentegetnem kell magamat, kötelességem röviden megokolni mulasztásomat.

A háború kitörése óta a nagyobb nyilvános könyvtáraink érdekre könyveket nem küldenek a külföldről, főkép Romániából való könyvrendelés szinte lehetetlen, azért több olyan munkát áttanulmányozására még nem vál-

lalhozhattam, melyeknek ismerete nélkül egy Romániáról szóló nagyobb művet képzelem nem szabad szerveztem egy földrajzi, egy közigazgatási, egy néprajzi és három történelmi térkép megrajzolását, de Románia harcbalépése után lemondtam róla, mert a háború minden valószínűség szerint Romániát megcsonkulásával fog végződni, ez pedig fáradságomat hiábavalóvá tette volna Nem vettem számba az 1913-ban elrabolt ügyfelet, mert erről hivatalos adatokat még nem tettek közzé és ilyeneket a mostani viszonyok között nem lehetett szerezni Különben is a legkevesebb, mit Románia veszíthet, ez a területi lesz A lakosság ismertetésénél nem az utolsó, hanem az utolsóelőtti, az 1899-ben eszközölt népszámlálás adataira támaszkodtam Ez azért történt, mert az 1912-iki népszámlálás eredményét még nem közölték De tudom, hogy ezt meg kell várnom semmi alapján az egész fejezetet ujból átdolgozni le kellett mondanom munkám utolsó figyelmes átdolgozásáról, minek következtében bizonyára több, könnyen kikü-szöbölhető fogyatkozása bent maradt Ilyen van például a közegészségügy a földrajzi nevek kiirásában De erre azért kényszerültem, mert városunkban a közvilágítás az ősz kezdete óta állandóan szünetelt és így a kézi esték kihasználásában gátolva voltam A megszüntése pedig munkám befejezésében végképp megakadályozott volna s emiatt idő előtt kiadása kellett látnom kiszótázásához, illetőleg mással való leírtásához A legfőbb ok pedig, amiért munkámat be nem fejezettnek kell tekintenem az, hogy még nem jártam Romániában az ország közvetlen szemléletétől nem azt remélem csupán, hogy uj, még meg nem irt adatok birtokába fogok jutni, de erős a bizalmam, hogy a könyvekből összegyüjtött sok

érdekes adatom is jellegzetesebb szinezést és elevenebb életet fog nyerni, ha az ott szerzendo benyomás után szivem ismét munkába. Különös kedvvel kutatnék az ottani temerdek magyar vonatkozás után.

Ime a munka külső kiállitását illetö arra nézve a következöket szivesen szem előtt tartom. A terjedelmet, mely már most is 300 nyomtatott oldalt tenne ki meg legfeljebb 100 irott oldallal növelném, mert nézetem szerint a nagy közönségnek szánt tudományos munkák nem érik el céljukat ha túlságosan terjedelmesek. Különben is egy ily kis országról egy ekkora terjedelmü munkában minden érdekeset el lehet mondani. A forrásokra való hivatkozást a szövegben mellőzném, mert ez csak zavarja az olvasásban. A könyv végén vagy legfeljebb az egyes fejezetek után sorolnám fel a müveket, melyekből az anyagot meritettem. A saját komoziciom természetesen jegyzetekkel készült s igy, ha a Tekintetes Akadémia helytelennek találna fel fogásomat, könnyen teljesithetnem kivánságát. A legtöbb román ai földrajzi fogalomnak régi szép magyaros neve van, ezeket szivesen használnám s mellette a mai román nevet csak zárójelben megemlitem. Az emlitett térképeket esetleg többet is, magam rajzolnám meg hozzá. Még néhány olyan könnyebb szerkezetü ábra, amilyent a közoazdaság fejezetében mellékeltem, azt hiszem, más fejezetben is előnyére válna munkámnak. Szivesen szeretném néhány jellegzetes földrajzi, néprajzi, népmüvészeti és müvészettörténeti képpel illusztrálni, melyek majd a saját felvételeim után készülnének.

Tisztelettel kérem a Tekintetes Akadémiát, hogy befejezetlenül is méltassa magas figyelmére szerény munkámat, sok évi szorgalmas, gondos tanulmányom eredmé-

Érk. 1916. dec. 29.

4. sz. Balkáni = pályázat

923

1916

nyet! ha a legcsekélyebb jeleit mutatja annak, hogy szebb körülmények közt belőle érdemes a kitűzött célnak megfelelő művet alkothatok, tisztelem meg magas hozzámával legyen lehetővé annak befejezését, melyet a Tekintetes Hadügyminisztérium támogatása nélkül talán sohasem érhetek el

Alázatos kérésem tisztelettel járulok, megcsókolva és a legmélyebb tiszteletem kifejezése mellett vagyok a

Tekintetes Hadügyminisztériumnak

alázatos szolgája,

Gyongyösön 1916 december 28-án Selecz Gyula

gimnáziumi tanár

(Tkt. Könyv- 923/1916)

TAVIRAT.

78

Felvétetett: 12 DEC 23

hivatalból	hó és nap	óra, perc	napszaka

BUDAPEST 42.

vezetéken	hó és nap	óra, perc	napszaka

A távirat osztálya	felvevő hivatal	pénztári szám	szó	hó és nap	óra	perc	napszaka	Hivatalos megjegyzések

Tudvalevő összejövetelünk jelen helyén alapítandó alkalmatosságra nézve táviratilag értesítendő tagtársaink lakóhelyeit, ...

Adiassy [illegible]

Kérbeszítendő távirat

Érk. 1916. dec. 29.

926
1916.

Eduardi Cherna jubil.
alapítványa K. 2262·66

Ft-ban jelentem.

Az V.-ik kadétlöveöe jegyés határideje 1917. jan. 8-án lejárt. Ekkel szemben ca 94.- Kor.-ának tehet ily kötelezettet bemenni, tehát a befolyás elönyös, mert míg jelentés az Akadémia az alapítv. tőkéjére utáu csupán 4%-ot téritt meg Ennat erémén, addig a kadétlöveön 6%-ot fizet kor.

Ha nekteg nemi ~~különbözetek~~ kárdékonak, a M. jövedelmezőségnek megbirálat mellőzésnek nem.

Bp. 1917. jan. -

ekad. kanzlista.

Szives véleményezés végett átadatik a M. Földhitel= Intézet= hez, Sipőcz László udhoz. az alapitvány erémé Edvardy=Cherna= jubilario alapitvány.

Budapesten, 1917. január 15.

Gleichl
főtitkár

Dr. ELISCHER VILMOS
ÜGYVÉD
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCZA 1.
TELEPHON 43-22

Hivatalos órák vasárnap és ünnepnap kivételével
d. e. 9-12 d. u. 2-5.

Budapest, 191 5. december 28.

Méltóságos uram!

Folyó hó 27.-ről kelt nb. levele elintézésében arról van szerencsém értesiteni, hogy az Elischer-féle Goethe gyüjtemény adománylevelének eredetijét a Magyar Tudományos Akadémiában eljárt helyettesemnek felmutatni nem tudták.

A nb. leveléhez mellékelt akadémiai értesitő szövegéből, valamint a levél tartalmából is azt kell megállapitanom, hogy Méltóságod a maga részéről a mélnai édes atyám által báró Wlassics Gyula Onagyméltósága akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz intézett beadványát minősiti adománylevélnek.

Kérem sziveskedjék velem szemben azt elismertetni, hogy alapitó levél nincs, hanem néh. édes atyám fennt hivatkozott ajánlata minősül ilyen gyanánt.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kijelentését.

Dr Elischer

Méltóságos

Dr. Heinrich Gusztáv úrnak

A Magyar Tudományos Akadémia titkárának

Budapest

Akadémia utca.

Ark. 1916. dec. 31.

927

1916.

157.951/916. szám.

IV.

Nagyméltóságu Elnök Ur !

Folyó évi november hó 20-án 809 sz.a.kelt nagybecsü értesitését tudomásul vevén, nem mulasztom el az alkalmat,hogy köszönetet ne mondjak Nagyméltóságodnak azért a szives készségért, a mellyel a magyar tudományos akadémia kiadványainak az osztrák/bécsi,gráczi,prágai,insbrucki,krakkói,lembergi és czernovitzi/egyetemek könyvtárai számára való megküldésével viszonozza a bécsi császári tudományos akadémia azon elhatározását, hogy a magyar vidéki egyetemeknek dijtalanul eljuttatja kiadványait.

Fogadja Nagyméltóságod őszinte tiszteletem nyilvánitását.

Budapest, 1916. december hó 13-án.

Nagyméltóságu

dr. B E R Z E V I C Z Y A L B E R T v.b.t.t. urnak,

a magyar királyi tudományos akadémia elnökének.

Ark. 1916. dec. 31.

928

1916.

Magyarország Középeurópai Közgazdasági Egyesülete

Budapest, 19[illegible]
V., Mária Valéria-utcza 12. sz.

Nagyméltóságu Elnök Ur !

A Középeurópai Közgazdasági Egyesületek folyó hó 11-12-én Budapesten megtartott közös konferenciája alkalmából a Nagyságod elnöklete alatt álló magyar tudományos akadémia tagságát szeretetét lekötelező és előzékeny, hű emlékezésben, kedves kötelességének tartom, hogy ezért előzékenysége esett és tiszteletemnek kifejezést tanúsított jóindulatáért tisztelettel köszönetemet és hálás köszönetünknek adjak kifejezést és ezzel tisztelettel megújítsam azon kijelentésemet, hogy a középeurópai közgazdasági egyesületek iránt tanúsított rokonszenvével bennünket továbbra is megtisztelni kegyeskedjék, amelynek reményében maradtam

Nagy méltóságodnak

hazafiui tisztelettel

MAGYARORSZÁG KÖZÉPEUROPAI
KÖZGAZDASÁGI EGYESÜLETE
nevében

Dekorlekáné
elnök

Nagyméltóságu

Berzeviczy Albert urnak,

a M. T. Akadémia elnökének

Budapest

Ark. 1916. dec. 31.

929

1916.

MAGYAR SZAKÍRÓK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE
BUDAPEST VII. KER.
DOHÁNY-U. 76
TELEFON
15-00

289 szám.
191 6.

Mélyen tisztelt Elnökség!

A Magyar Szakirók Országos Egyesületének tiszteletbeli elnöke, Rubinek Gyula, most töltötte be a szakirodalmi munkásságának nagy és kivételes jelentőségü eredményekben gazdag negyedik századát.

A Magyar Szakirók Országos Egyesülete ebből az alkalomból, 1917.évi január hó 6-án szombaton d.e.11 órakor az Otthon irók és hirlapirók körének dísztermében

rendkivüli közgyülést

tart, hogy méltó keretbe foglalhassa oly férfiu nagyszerü tevékenységének tanulságait, aki valóban hivatásának magaslatára emelkedve, a közérdek védelmében mindig hiven és lelkiismeretesen teljesitette.

Meg vagyunk győződve, hogy a mélyen tisztelt Elnökségnek bőségesen nyilt alkalma Rubinek Gyula negyedszázados munkájának jelentőségét értékelni s igy bizonyára szivesen fogadja azt a kérésünket, hogy közgyülésünkön méltó képviseltetéssel résztvenni s erre nézve saját hatáskörében gondoskodni kegyeskedjék.

Van szerencsénk egyuttal tetszés szerinti felhasználás céljából meghivókat rendelkezésre bocsájtani.

A mélyen tisztelt Elnökség iránt vagyunk

Budapest, 1916. decz.29.

kiváló tisztelettel

Sugár Ottó
főtitkár.

Rubinek Gyula
elnök.

MAGYAR SZAKÍRÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETE 1932

4. sz. 3710.916 G

Ork. 1916. dec. 31.

930

1916.

A Magyar Tudományos Akadémia
Lőcsei Nyelvtudományi Bizottságának

Budapest

A Történelmi Bizottság f. hó 7-én tartott ülésén tárgyalás alá vette a Lőcsei Bizottság f. hó 4-én kelt megkeresés átiratát, a melyben a Történelmi Bizottságot arra kéri, hogy a Brassai-codex magyar szövegkiadásának I. kötete nyomdai költségeinek egy részét, valamint a II. kötet kiadását vállalja el.

A Történelmi Bizottság tagjainak nagy része ugyan nincsen abban a helyzetben, hogy az I. kötet nyomdai költségeinek kétnegyed részét a rendelkezésére álló Teleki-alapítvány kamataiból fedezze. A Történelmi Bizottságnak ugyanis évről-évre nevezetes alapítvány kamataiból rendelkezésére álló összeget nagyobbrészt lekötött a Teleki-alapítvány történetírói feladatok, illetőleg egyes előre elvállalt kiadványok, a melyek a közel és távolabbi jövőben már nagyobb költségeket fognak követelni, mint a milyen 1000—1500 korona évenként lesznek, úgy hogy ebből az összegből a kiadványok állandó és időben folyamatban levő kiadását nagyobbrészt fedezni kell, de mégis a Történelmi Bizottság tagjainak nagy része a II. kötet kiadását is elvállalja el.

Nem tartják azonban el a Történelmi Bizottság tagjai, hogy a Brassai-codex kéziratának II. kötete kéziratban, de megjegyzi, hogy ez csak néhány év múlva — a legjobb esetben 2—3 év múlva — készülhet el, a

mikorára a Főrisen alsó kaszálóit ismét ugyanazon
összeg fejében rendelkezésre állani.

Kiváló tisztelettel

Budapest 1916 január 8-án

Dr. Kálmán Károly

a Fővárosi Állatkert
igazgatója.

2
1916

M. Tud. Akadémia III. Osztálya 1916évi március hó 13-án tartott zárt ülésének

tárgysorozata.

1. Megnyitás. Az 1916 II 14-iki zárt ülésről felvett jegyzőkönyvnek bemutatása.

2. A folyó ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére két jelenlevő tagnak felkérése.

3. Korányi Sándor elhalt tagtársunk halála (Emlékbeszéd Kövesligethy r. t. és helyette olvasni

b. Korányi Béla l. t. Aurel Arthur felolvasó emlékbeszéd tartását.)

4. Az Akadémia ügyeinek körébe.

5. A Szily-Pál bizottságnak jelentése. (Kromer művének kiadása.)

6. A helyreigazítás kérdése a III osztályban. (A 1902-ön szabályzat szerkesztés)

7. Mittag-Leffler külső tag üdvözlése.

A beérkezett kéziratok iránti intézkedés.

3

1916

M. Tud. Akadémia III. Osztálya

1916-ik március hó 13-án tartott

Zárt ülésének

tárgysorozata.

A M. Tud. Akadémia III. osztálya 1916. évi január hó 17-én tartott zárt ülésének

tárgysorozata.

1. Elnök megnyitja az ülést és bemutatja a múlt 1915 évi decz. hó 13-án tartott zárt osztályülés hitelesített jegyzőkönyvét.
2. Elnök a folyó ülés jegyzőkönyve hitelesítésére jelenlévő két tagot kér fel.
3. Főtitkár bejelenti Marczy Sándor lev. tag halálát. Emlékbeszéd tartására kéretik fel.
4. Özv. Bolyai Dénesné köszönete a járaak folyadékos segélyre.
5. Dr. Berger Emil net kitüntető elismerésének ügye.
6. Az Akadémia oklevelének ügye.
7. Az 1914. évi Rózsa-féle pályázat ügye, Borovszky László Dr. pályázati tervezete.
8. Az 1915. évi Lukács Krisztina-féle, 47. sz. mathematikai pályázatra beérkezett egy pályamű. Két vagy három bíráló kikiildése.
9. Az 1915. évi Lukács Krisztina-féle, 44. sz. chemiai pályázatra beérkezett két pályázati terve, ezt (Dr. Mauthner és Dr. Ruzicska részéről).
10. Vályi Gyula alapítványának ügye.
11. Az 1916. évi költségvetése.

Esetleges indítványok és jelentések: „A Dézsenyi Sándor történeti" bizottság jelentése?

A felolvasó ülésben beérkezett kéziratok kiadásának módozatai.

M. T. Akadémia III. Osztálya.

az 1910. évi január hó 17-iki

Zárt ülésének

Tárgysorozata.

Osztály-elnök úr példánya.

A Magy. Tud. Akadémia **III. osztálya** 1916. január hó 17-én, **héttőn,** d. u. 5 (öt) órakor ülést tart, melynek tárgyai:

1. **Richter Aladár** lev. tag: „Összehasonlító alkat- és fejlődéstani vizsgálatok a levélbeli paratúltengésekről. I. Marcgraviaceae-sorozat."

2. **Rejtő Sándor** lev. tag bemutatja „Elméleti mechanikai technologia" cz. munkája megjelent első kötetét: „A melegség hatása a szilárd anyagok mechanikai tulajdonságaira."

3. **Lendl Adolf** részéről: „Az isolált izomrost szöveti szerkezete." Előterjeszti *Méhely Lajos* rendes tag.

Előadó ülés után **zárt ülés,** melynek tárgyai:
Az Osztály 1916. évi költségvetése, pályázati és folyó ügyek.

A M. Tud. Akadémia III. Osztálya

1916. évi január hó 17-én tartandó

felolvasó ülésének

tárgysorozata.

A M. Tud. Akadémia III Osztálya 1916 évi január hó 17-én tartandó zárt ülésének

tárgysorozata.

1. Elnök megnyitja az ülést s bemutatja a multh. 1915 évi decemberhó 13-án tartott zárt osztály ülés hitelesített jegyzőkönyvét

2. Elnök a folyó ülés jegyzőkönyve hitelesítésére a jelenlevő tagtársak közül tagot kér fel

3. Főlétkér bejelenti Mocsáry Sándor levelező tag halálát s felkéri az Osztályt hogy emlékbeszéd tartásáról gondoskodni szíveskedjék. Az Osztály tagot kér fel.

4. Iványa Bolyai Deneső Kornél levele az 1916 évi szeptember elején felépítendő levelező

5. Dr. Berger Emil-nek küldagja elolvasásának kérdése (Unodi Adolf lev tag levele (V.ö. az Ügyrend 11. § és az Alapszabályok 13-20. §-ait) Úgy látszik, az Ü.r 11. § első bekezdése szerint minden akadémiai tagnak (e szerint a külsőknek is) joga van tagajánlásra) Főlétkér felkérendő hogy ily értelemben értesítse Korn l. tagot.

6. Az Akadémia oklevelenek ügye (Valamennyi javaslati pontra nézve van megegyezésem!).

7. Az 1914. évi Rózsa-ra (54.) Ferenc jelé nyílt pályázat a felszíni jelenségek életlami jelentősége tárgyában Dr. Berezeller László egyetemi tanársegéd, népfelkelő orvos pályázati tervezete Két bíráló felkérése! (Okt. 1914. 31)

8. Az 1915 évi 47. sz. Lukács-Krisztina alapítványú mathematikai (titkos) pályázat a Fourier sorok tárgyában. Beérkezett egy, nagy folio 293 lapra terjedő "pályamű" jeligéje "Analysis infinitorum." Két bíráló felkérése.

9. Az 1915 évi 44. sz. Lukács Krisztina alapítványú chemiai nyílt pályázat beérkezett két pályázati tervezet a) Dr. Mauthner Vándor "Glykosidek synthetikus előállítása" és b) Dr. Ruzicska Béla "A természetes festőanyagok absorptio-spektrumáról" Két bíráló felkérése.

10. Völgyi Gyula alapítványának ügye: ügyrendje már megvan kiírassék-e pályázat?

† →

11. Az Osztály 1916. évi költségvetése.

† Esetleges indítványok és jelentések; "A Szécsenyi láncz-híd története"? I. fordító

A megelőző felolvasó ülésben beérkezett Kéziratok kiadásának módozatai.

Budapest 1916. I. 16.

A M. Tud. Akademia III. Osztálya

1916. évi január hó 17-én tartandó

ülésének

tárgysorozata.

Osztálytitkár kézi példánya.

3

1916

Budapest, 1920. VII. 20.

Igen tisztelt, kedves Barátom!

Bocsánatot kell kérnem egyrészt késedelmes válaszomért, másrészt azért is, hogy az Ön által Lantosékra tegnap küldött táviratra csak ma válaszolok. Ennek oka az volt, hogy a Lantos-házaspár csak ma délelőtt jött el hozzám, hogy személyesen is megköszönje fáradozásomat. Ily értelmű válaszomat tehát csak ma tudtam Önnel közölni.

Szívélyes üdvözlettel

Igaz tisztelője

Ernő Gizella

Budapest 1916, nov. 15

Kiékozságos Antályfiúkat Ur!

Tisztelettel jelentem Kiékozságos-
sak, hogy az Akadémiától nyert
megbízáskor képest vizsgálataim
a finn-ugor nyelvcsaládban hasonló
ovon hangfogyok autkozmalogiai
kulajdonságairól folyamatban
vannak. Ezidőszerint 50 fogyan fe-
lül vizsgáltam meg, de ez a szám
legkülönb kétemezem növekedni
fog, mivel jövő héten a kemjá-
zegei fogolytáborba szándékozom
vándorli, harmadmagamal, hogy
akk 5-6 száz fogyatkozom, ra-

gyakb anyagon, kutatásaimat.

Vizsgálataimról az Akadémia évnyg
III. osztályának októberi ülésén részle
tesebben, fényképfelvételeim bemu
tatásával, amint kívánt terv.

Mintkony kéziratomat —
különösen a fotográfiai felvéte-
lek révén — már eddig is 36.
350 K-ra növelt, s a kenyér-
mezei kastélykorával még legalább
kétszeresükre fograk emelkedni,
igen kérném a kiadásba helye-
zett 1000 K akadémiai segély
kiutalványozását. A kiadással

...t.

...kadémia ...

...lésén ...

...t terü.

...n —

...nálko-

...ro.

...nyés-

...legalább

...ndi,

...hegye-

...tegély

...ránál-

zül pontos könyvet vezetek s annak
irdején ke resenzióu a kapok
ipus kvalifikációja vonatkozó
jegyzéket az Akadémiának be-
lelem mutatni.

Kiváló tisztelettel

S. Lenkey-ék Mihály
r. tag.

Méltóságos

S. Frölich Józsefnek,
az Akadémia III. o. t. titkárának

Nachdruck erbeten

Berichtigung.

Wie ich aus Aufsätzen, die im „Fremden-Blatt“ (Wien, 7 November d. J.) und in der „Neuen freien Presse“ (Wien, Abendblatt vom 17. November d. J.) veröffentlicht worden sind, entnehme, soll der medizinische Nobelpreis für das Jahr 1914 für die angebliche „Entdeckung“ der **Beziehungen des Kleinhirns zu gewissen Bewegungen des Auges, dem sog. „Nystagmus“**, verliehen worden sein. Es wird hinzugefügt, dass es sich um eine sehr bedeutende Entdeckung handle und dass Österreich auf den Entdecker stolz sein könne.

Ich halte mich verpflichtet, im Interesse der historischen Wahrheit zu erklären, dass die Beziehungen des Kleinhirns zu gewissen Bewegungen des Auges, dem Nystagmus, bereits **vor zehn Jahren** von mir entdeckt worden und in meinem, auch in Französischer Sprache (bei Rousset, Paris 1910) erschienenen Buche: **„Die wahren Zentren der Bewegung und der Akt des Willens“** (Wien 1905. S. 19. Braumüller) beschrieben worden sind.

Ich stelle ferner fest, dass die Auffindung der Beziehungen des Kleinhirns zu den Augenbewegungen nur einen kleinen Bruchteil der Ergebnisse bildet, welche ich durch eine eigene Methode der experimentellen Erforschung des Kleinhirns als **des wahren Zentralorganes aller Bewegungen des menschlichen und des tierischen Körpers** erhalten habe und dass die **von mir entdeckten** Beziehungen des Kleinhirns zu den Bewegungen nicht die erste, sondern vorläufig die letzte derjenigen **meiner wissenschaftlichen Arbeiten ist, für welche zwar Nobelpreise erteilt worden sind, aber nicht mir, sondern - Anderen, welche meine Entdeckungen geraume Zeit nach mir verübten.**

WIEN, 20. November 1915.

Prof. Dr. Albert Adamkiewicz.

A Magyar Tudományos Akadémia III. Osztálya 1916. január hó
17-én, hétfőn (ötd.) d.u. 5 órakor ülést tart, melynek tárgyai:

1. Richter Aladár lev. tag: „Összehasonlító alkat- és fejlődéstani vizsgálatok a lemélbeli paratúltengésekről. I. Marcgravia" cnae-sorozat."

2. Rejtő Sándor lev. tag bemutatja „Elméleti mechanikai technologia" munkája megjelent első kötetét: „A melegség hatása a szilárd anyagok mechanikai tulajdonságaira".

3. Lendl Adolf részéről: „Az iszalói ikermrost szöveti szerkezete." Előterjeszti Békefi Lajos rendes tag.

Előadó ülésudán zárt ülés, amelynek tárgyai: Az Osztály 1916. évi költségvetése és folyó ügyek.

D.O.

Korrektúrát kér
Frőhlich 1916. I. 12.

Orvosi Hetilap. választmányi

[Bolyai-ünnepélyek. Stb.
Közös pénztár.]

A Magy. Tud. Akadémia **III. osztálya** 1916. január hó 17-én, **hétfőn,** d. u. 5 (öt) órakor ülést tart, melynek tárgyai:

1. **Richter Aladár** lev. tag: „Összehasonlító alkat- és fejlődéstani vizsgálatok a levélbeli paratúltengésekről. I. Marcgraviaceae-sorozat.“

2. **Rejtő Sándor** lev. tag bemutatja „Elméleti mechanikai technologia“ cz. munkája megjelent első kötetét: „A melegség hatása a szilárd anyagok mechanikai tulajdonságaira.“

3. **Lendl Adolf** részéről: „Az isolált izomrost szöveti szerkezete.“ Előterjeszti *Méhelÿ Lajos* rendes tag.

Előadó ülés után **zárt ülés,** melynek tárgyai:
Az Osztály 1916. évi költségvetése, pályázati és folyó ügyek.

KÁROLYI, BUDAPEST

M. Tud. Akadémia III. Osztálya. 1916. II. 14-iki ülés

1. Az ülés megnyitása. Előadási jegyzőkönyv 1916. I. 17-iki ülésről.

2. Elhalasztó bizottsági kiküldése. Strommer Lajos

3. Akadémia elhalálozás

4. 1915 évi 48 sz. Tamay- féle medve pályadíjat 1911 (1365)

5. 1915. évi 46-sz. Pallik Dániel- féle medve pályadíjat 128.

6. Adamkiewicz bécsi tanár köszönete.

7. Földtani átnézete a kihirdetendő pályázatok tárgyában.

a) Lukács. Krisztina féle (mathematikai, 2000 K.) (121. §)

b) Rózsa- féle, természettudományi (129 §.)

c) Nagy István és Morosi bányi féle jutalom, biológiai tudományok.

d) Eötvös- féle ösztöndíj ügyében (99. §)

e) Stróngi Pál alap (1358) Jelentés interpelálás

f) Bolyai-díj (135.).

8) Egyéb indítványok.

9. Következő ülés.

Iskolaitkár!

M. Kir. Kadémia II. Kötele.

1916. II. iki Zárt ülés

konzi Sorsata.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA.

118/1916

Tisztelt Osztály!

Szerencsém van tisztelettel értesíteni, hogy a f. évben pályázatok kihirdetésére a következő alapítványok állanak a V. Osztály rendelkezésére:

1. Lukács Krisztina-alapítvány (mathematika) 2000-K.
2. Rózsay = " (természettudomány) 1000-K.
3. Nagyjutalom és Marczibányi-alapítvány (biologiai tudományok, ásvány- és földtan). 200 arany és 50 arany.
4. Edl-Holczer-alapítványból Holczer Miklós-ösztöndíj mérnökök számára. (Ez a háború miatt nem érvényesíthető).

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1916. február 14.

† Rónay-alapítvány 1358 Matematika.

Heinrich
főtitkár

A III. Osztálynak.

A M. T. Akadémia III. osztálya 1916. II. 14-iki

zárt ülésére.

1. Megnyitás. Jegyzőkönyv-hitelesítés.
2. Jegyző" könyv-hitelesitők.
3. Az Akadémia oklevelének kérdése. Theodorovics-féle.
4. Az 1915 évi 48. sz. meddő" mathematikai pályázat / többszörösen ismételve volt) és az 1914. évi nyílt pályázatra beérkezett König Dénes-féle pályázati-tervezet. [ü. ö. Ügyrend 121. § mely szerint meddő" pályázat esetében az összeg más kérdésre tűzhető ki, vagy a következő" esedékességi alkalommal, mikor ugyanazon tárgyra kerül a sor, vagy k. gyat dij tüzetnek ki'. Ha ekkor is meddő": az alapító"kéhez csatolandó. * Ak Értesítő" 1914. évf. 362 l.
5. A 1913. évi 46. sz. meddő" (Bolyai Farkas-féle) pályázat, ismételve volt! L. ügyrend. 128. §. utolsó kitűzése! : 2/3 a Kőrösi József-féle alaphoz 1/3-ad az Ak. alapítójó növelésére!
6 Adam Kiewicz lengyel tanár körirata +
7. Folytatólagos tárgyalás a kitűzhető pályakérdések tárgyában. —

M. Tud. Akadémia

III. Osztálya

1816 II. 14-ikizt

[illegible]

[illegible]

Indítvány

a Tomori-pitalom felhasználására nézve.

Mivel a Tomori-alapból immár másodízben kitüzött pályakérdésre az 1915 decemberi 31.-én lejárt határidőig pályamü nem érkezett, Jazért Jalulirottak, mint az 1913-iki Tomori-pályázat tárló bizottságának tagjai a következő kéréssel járulunk a Magyar Tudományos Akademia, kitünően predis a III. osztály elé:

Fordittassanak a Tomori-alapnak ez alkalommal felszabaduló kamatai arra, hogy Kőnig Dénes az 1913. év végén az „Analysis situs elemei" czimen az akkori Tomori-pályázatra beadott tervezetének kidolgozásával bizassék meg.

A tervezet kidolgozását már 1914-ben kivánatosnak jelentettük. A megbizás csak azért nem volt lehetséges, mert a Tomori-pitalom meg nem osztható, és ezért a

gutalom csak a másik pályázónak volt
odaítélhető. De az Akadémia maga akar
is kitűnőbb helyzetbe, hogy Kónia tevé-
kenységének kiteljesedését tehetséges „erőteljes és
anyagi támogatásban" fogja részesíteni.
Indítványunk elfogadását kérjük.
Budapest, 1916 február 17.
Mély tisztelettel
Kuzsinszky József r. t.

Kadics Gusztáv
r. tag

Fejér Lipót
l. tag.

Ad. M. Tud. Akademia III. osztályának zárt ülése 1916. IV. 10.

1. Megnyitás. 1916. III. i 3. kizárólag jegyzőkönyve.
2. Folyó ügyek jegyzőkönyve hitelesítése. Tolnai
3. Ifj. Szeleki Sámu t. tag halála. Fraknói
4. Krenner r. t. levele. Gróf Zichy
5. Frakuói Vilmos indítványára két tag kiküldése (osztályelnök és Szily r. t.).
6. Pályázati ügyek jelentései mind megrandak (Tudomásul vétel.)

.....

A beérkezett kéziratokról intézkedés

nem érkeztek családaikhoz azokra: családokhoz visszajuttatni szükséges-
nek.

Nagyságos

Dr. Hanki Vilmos úrnak

mint a M. Tud. Akadémia tagjának Budapesten.

Nagyságos Uram!

Igen tisztelt Tagtársunk!

(szóval tett

Kivet kozással a tegnapelőtt az Akadémia III. osztálya felolvasó ülése alkalmával
~~tudtára~~ észrevételére van Szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a folyóirat
és ügyben
nál történt megállapítás szerint, a folyóirat jogát fölkérni ez ügyben Mocsá-
Vinczéné dr. Hagonay Vilma grófnő örökösét, hogy a néhai férje hagyaték-
ban levő olyan irodalmi, melyeket a boldogult tagtársunk, emlékiratait
szerzése céljából előbb elhunyt tagtársak családjaitól elkért, melyek még
ezekre,

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

40. szám
1916

KÖRLEVÉL

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA T. TAGJAIHOZ.

Hivatkozva a M. Tud. Akadémia ügyrendjének 11. §-ára, emlékeztetem a M. Tud. Akadémia t. tagjait, hogy az 1916-ik évi választásra *a tagajánlások* 1916 február 29-ig küldendők be a főtitkári hivatalhoz.

Tájékozásul megjegyzem, hogy az alapszabályok 22. §-a és az Ügyrend 1. §-a értelmében választható

az I. osztályban: tiszteleti tag 1

A) nyelvtudományi alosztályban:
B) széptudományi alosztályban: 1 levelező tag;

a II. osztályban: tiszteleti tag

A) bölcs. és társad. alosztályban: 1 rendes és 1 levelező tag;
B) a történettudományi alosztályban: 1 levelező tag;

a III. osztályban: tiszteleti tag 2

A) math. és phys. alosztályban: 7 levelező tag;
B) természetrajzi alosztályban: 1 rendes és 1 levelező tag.

Megjegyzem, hogy a folyó évi február 29-ig esetleg még megüresedő helyek is betölthetők, ha megfelelő ajánlottak vannak.

BUDAPEST, 1916 január 30.

HEINRICH GUSZTÁV
FŐTITKÁR

HORNYÁNSZKY VIKTOR, BUDAPEST. 63787

M. P. Mod. No. II. 14

III. Serie

Abt. I. Sect. f.

Kobiela, Schultze, Fortas, Vogel, Rydes, Körnatzki,
Seik, Steyer, Spaeth, b. Zitzer Loey,
Kürschat, Hoppe-Deth
Boyen, Feyer-Schaffrath, Reiter, Nelson, Hoffe
Pietz, Böttcher I. Falk, Bydla, Sigurd, Tietz,
Lorenthey Bitte, Zimmer, Lorz-Tamm, Sitzer
Ostrowski
Wasy, Ott, Nr. 2 b. Dorfmüller, Tuszo, Rau
Ondeck
Mensel, Nr. 1. Sevenoy, Semisch, Artur

Tuszo
Fajus

Sitzer. Frohlich

M. T. Wesselényi

III. Beköltözés.

1916. II. 16.

Beköltözés.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

190 Utalvány Szám.

Rovat

UTALVÁNY

Egyezer korona kor. fillérre, mely

összeg

a M. T. Akadémia

költségrovatából kifizetendő.

Budapest, 190

azaz: kor. fill.

főtitkár.

☞ A jelen utalvány folyó évi deczember hó 31-ikéig érvényes. Azon túl az utalványozott összeg ki nem fizettetik. ☜

Pénztár: MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET, Budapest, V., Bálvány-utcza 7. sz.

2

A. A. Adm. Lond.

III

1916 II 14

Karlsruhe

4

1916

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA.

200
1916

Tisztelt Osztály !

Szerencsém van tisztelettel fölkérni,hogy 1915.évi működéséről szóló jelentését elkésziteni és f.évi április 1-ig a Főtitkári Hivatalhoz beküldeni sziveskedjék.

Egyuttal bátorkodom figyelmeztetni a t.Osztályt,hogy a birálati jelentések -régi gyakorlat szerint- a nagygyülés előtt kinyomtatandók és az illető osztály tagjainak megküldendők.

Ezért czélszerü volna,ha a birálati jelentések kéziratai is legkésőbb f.évi április 10-ig hozzám beküldetnének,hogy kinyomatásukról és szétküldésükről idejében gondoskodhassunk.

Budapest,1916.márczius 13.

Kiváló tisztelettel

Hamvai
főtitkár.

III. Osztálynak.

Főlaktári előirat.

1) 1915 évre szóló működési jelentési beadatnak!

2) Pályázati jelentések, bírálati, megbí-
zási jelentések.

~~a) Fináczy János alapból 1916~~

(14.) 5½ Rózsay - pályázat. 1916. ½. : Lenhossék, Prinz H. Kiss

15 (44/1) Lukács Kriszta pályázat (Fournier Lovrik) Kürschák. ü
1909-ben ügy volt

15 (44/2) Lukács Krisztina " chemia : Buchböck, Bugarszky Főjár Vas

(14.) König Dénes Tormay

(16) Szily, Pál. Kremner

(15) Tormay (megdb" Pollák H.)

1916 Lukács Krisztina-alap bír. matk. pályakérdés Vas

Méltóságos Uram!

Mélyen tisztelt Titkár Úr!

Szíves levelét, a melyben engem hivatalosan értesít, hogy a m. tud. Akadémia III. osztálya e hó 13-án tartott zárt ülésén elhatározta, hogy a Szőnyi-Pál alapítványa, az 1915-1920 évi cyclusának megfelelő 14.000 korona kamatát, a Semsey-féle pályadíjat nyert „Magyarország ásványai" című munkám kiadására fordítani méltóztatott, — megkaptam.

Midőn a III-ik osztály igen tisztelt tagjainak ezen mélyrehatló elhatározásukért, melynek következtében sok évi munkám valahára napvilágot láthat, a legmelegebb köszönetemet nyilvánítom, egyuttal biztosítom, hogy munkám első kötetét, még ez évben, tel-jesen készen, a Tek. Akadémia III osztályának benyujtom.

Őszinte tisztelettem kifejezése mellett maradok kész hive

Budapesten 1916 márc. 17.

Krenner József
rend. tag.

A M. Tud. Akademia III. Osztályához

intézett köszönő levele

Kremer József rendes tagnak, nagy műve:

„Magyarország ásványai"

kiadása tárgyában.

Kiírt czikk

a M. Tud. Akadémia 1916 évi március 27. iki
összes ülésének

jegyzőkönyvéből.

Főtitkár mély megilletődéssel bejelenti

Gróf Teleki Sámuel T. tagnak

halálát.

A III. *osztály főtkéretik, hogy emlékbeszéd tartása iránt határozni szíveskedjék.*

Heinrich
főtitkár.

A III. Osztálynak.

KÁROLYI GYÖRGY, BUDAPEST

Prof. Teleki Sámuel tiszteletbeli

tag halála

Felkéretik: Becky Mór l. t. emlék-

beszéd tartására. 1916. IV. 10 zártülés!

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA.

256
1916

Tisztelt Osztály !

A f.hó 27-én tartott összes ülés határozatából szerencsém van fölkérni,hogy a Fraknói Vilmos t.és ig.tag javaslata ügyében kikül - dendő bizottságba két tagot megválasztani méltóztassék.

Budapest,1916.márczius 28.

Kiváló tisztelettel

Heinrich
főtitkár.

A III. osztálynak.

Idb. Antal Géza és Szily Kálmán v. tagok.

1916. IV. 10. ikén záró ülésből.

Budapest 1916 marc. 18.

Mélt[illegible]ságos Uram!

Az Arweres ról tartando emlékbe
zéd tárgyában folyó hó 14. en vett
Arvos levelét köszönettel vettem és spon
kodni fogok a M. T. Akadémia megbizá
ból megbizásának mi
a mint az erre vonatkozó Határo
nyaj os. eljárásról s közelebb tudósítani
magyarázatok által
Mély tisztelettel kitűnőséged
[illegible]
Hazámnyi Ödön

Wertha: meg nem tartott emlékezésed! Szabó!

1966 IV 000

F. 1964

Pressa Bloc

[illegible]

Pedro

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1910 Utalvány ——— szám.
Rovat

UTALVÁNY

Kelkézer kelvenhét kor. 68 fillérre, mely

összeg a Franklin-Társulat pénztárának, a Mathematikai és Természettudományi Értesítő" XXVII. kötete 3-4 füzetének és különlenyomatok nyomdai elkészítése és szállításáért

a M. T. Akadémia III. osztálya 1910. évi költségrovatából kifizetendő.

Budapest, 1910 évi március hó 8-án

azaz 247.— kor. 68 fill.

Fröhlich Izidor, r. tag,

osztálytitkár.

főtitkar.

☞ A jelen utalvány folyó évi deczember hó 31-ikéig érvényes. Azon túl az utalványozott összeg ki nem fizettetik. ☜

Pénztár: MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET, Budapest, V., Bálvány-utcza 7. sz.

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája Budapesten.

1916 II 10

Tárt ülés.

Folyóirati folyóiratok megőrzése.

5

1916

Igen tisztelt Főgtárs Úr,

Van szerencsém f. hó 12-én kelt becses levelére válaszolva Méltóságodat értesiteni, hogy a M. Tudományos Akadémia III-ik osztályának nagyon kegtisztelő felszólitását: gróf Teleki Samu néhai tiszteleti tag felett emlékbeszéd tartására — készséggel elfogadom.

Az emlékbeszédet remélem — ha addig még az élők sorában leszek — az 1917-ik év első hónapjaiban a Kitüntetés Akadémiának bemutathatni.

Fogadja kérem igaz nagyrabecsülésem és kiváló tiszteletem nyilvánitását, melylyel maradtam

őszinte kész hive

Budapest, 1916 Aprilishó 14-én

Déchy Mór

1916

MÉLTÓSÁGOS URAM !

Bátor vagyok mély tisztelettel szives tudomására hozni, hogy a Tudományos Akadémia megbizása folytán a kukoricza monografiáját irom, a legnagyobb igyekezettel szerettem volna nagyszabásu munkámat be is fejezni, de a háborus körülmények teljesen kizökkentettek régi munkakörömből .

Katonai rendelkezés folytán Ung, Bereg és Zemplén vármegyében a katonai károkat u.m. lövészárkok, fedezékek és drótsövények által okozott mezőgazdasági károk felbecslését nékem kell elvégezni, az időmmel tehát eddig jórészt a katonák rendelkeztek. Laboratoriumomban katonai kórház van, a kisérleti teremben pedig csaknem egy évig a katonai drótnélküli táviró állomás volt elhelyezve.

A fentebbiek alapján mély tisztelettel kérem Méltóságodat, kegyeskedjék a Tudományos Akadémia megfelelő szakosztályánál késedelmemet igazolni.

Méltóságos Uramnak vagyok mélyen tisztelő hive

Kassa, 1916. április 27-én.

Dr. Magyarossy

gazd. akad. tanár.

7
1916

Tekintetes Királyi

Törvényes, kelt a mai hó 2-án tartandó napirendi értesítés tekintetében az alantiakat Baltavári Vizsgálóbíróhoz tisztelettel felterjeszteni szükségesnek.

Kiváló tisztelettel

Mezőpelk, 1916. április 29.

Heinrichsky
főstrázs.

A III. Királyhoz.

Balkáni és előázsiai bizottság.

A balkáni és előázsiai bizottság feladata a Balkán félszigeten és Előázsiában végzendő tudományos kutatások megindítása, támogatása és irányitása, valamint az ottani tudományos körökkel való szorosabb érintkezésünk előmozditása. E czélból a bizottság az illető országokban tudományos utazásokat és buvárlatokat tétet; a magyar tudósoknak ily irányu munkásságát anyagilag és erkölcsileg támogatja; szorosabb összeköttetést létesit közöttünk és a keleten müködő tudományos szakkörök között, továbbá arra törekszik, hogy a közelebbi kelet fiatal tudósai hazánkat minél sürübben felkeressék és magukat országos intézeteinkben az önálló tudományos kutatás módszereiben tovább képezzék.

A bizottság támogatásával végzett dolgozatok természetükhöz képest vagy az Akadémia vagy valamelyik országos intézet kiadványaiban tétetnek közzé; a tudományos kutatások alkalmával gyüjtött tárgyak szintén ezekben az intézetekben, a könyvek és kéziratok azonban az Akadémia könyvtárában helyeztetnek el.

E bizottság husz tagból áll; négyet-négyet az Akadémia három osztálya választ; azonkivül egy-egy taggal van benne képviselve a vallás- és közoktatásügyi m.k.miniszterium, a török és a bolgár kormány, a budapesti tudomány- és müegyetem, a Magyar Nemzeti Muzeum, a m.k.Földtani Intézet és a m.k.Keleti Kereskedelmi Akadémia.

Horváth Géza r.t.

Balkáni bizottság.

I. „*Keleti tanulmányi bizottság*“ kissé nehézkes czím. Legjobb volna talán a „*Balkáni bizottság*“ czímet megtartani; az ügyrend úgy is kimondja, hogy a bizottság müködési köre nemcsak a Balkánra, hanem Elő-Ázsiára is kiterjed.

II. Ha a miniszteriumhoz intézendő feliratba a bizottság ügyrendje is felvétetik, akkor azt előbb le kell tárgyalnunk és el kell fogadnunk.

Az általam proponált ügyrendben törlendő volna a bizottság tagjainak megállapításánál a török és bolgár kormány hiv. képviselője. Ez esetben a bizottság tagjainak száma 18 volna, és pedig 12 akadémikus és 6 nem-akadémikus (ami megfelelne az Akadémiai Ügyrend 43. § c) pontjának, melynek értelmében az állandó bizottságok segédtagjainak száma az akadémiai tagok számának felét meg nem haladhatja).

Meg kellene állapítani az ügyrendben, hogy ki a bizottság elnöke: az Akadémia elnöke-e? vagy pedig a bizottság által választandó elnök? Hasonlóképen gondoskodni kellene a bizottság előadójáról; mindig a főtitkár legyen-e a bizottság előadója, vagy választás útján töltessék-e be az állása?

A Teleki-féle indítványban említett *titkári* állást, ha nem a főtitkár lesz az előadó, egyelőre nem tartom szükségesnek. Ennek a teendőit — legalább az első időkben — jól el fogja végezhetni a bizottság előadója. Most még korai volna egy külön hivatalnoki apparátust létesíteni.

III. Tekintve azt, hogy a balkáni bizottság működése a legheterogénebb tudományszakokra fog kiterjedni, egy külön tudományos folyóiratra nincs szükség. Azt hiszem, hogy a bizottság segélyével készült dolgozatok sokkal czélszerűbben fognak természetükhöz képest akár az Akadémia, akár valamelyik országos intézetünk megfelelő kiadványaiban közzététethetni (úgy amint azt az ügyrendben proponáltam). A bizottság azonban ily dolgozatok kiadását, kivált ha azok több költséget igényelnek (műmellékletek, táblák, térképek stb.), anyagilag támogathatja.

A Balkán-ismertető népszerű lap kérdése, melyet a főtitkár megpendített, további megfontolást és érdemleges tárgyalást érdemel.

IV. A vallás- és közoktatásügyi minisztertől a felterjesztésben nemcsak szubvencziót kellene kérni, hanem azt is, hogy magát a Balkáni bizottságban szintén képviseltesse hivatalosan.

Dr. Horváth Géza r. t.

KÁROLYI GYÖRGY, BUDAPEST

8

1716

N A G Y G Y Ü L É S .

1916.május 3.

1. A második osztály jelentése a Nagyjutalomról és Marczibányi-mellékjutalomról.
2. Az ünnepélyes közülés programmjának bemutatása.

Az I.osztály jelentései.

a/ a pályázatok eldöntéséről.

3. Sámuel-dij /Nyelvészeti értekezés/.
4. Nádasdy-pályázat /Elbeszélő költemény/.
5. Bésán-pályázat /Középkori müvészet Erdélyben/.
6. Lehr Albert-pályázat /Népiesség elmélete irodalmunkban/.

b/ az uj jutalomtételekről.

7. Farkas-Raskó-pályázat /Hazafias költemény/.
8. Köczán-pályázat /Történelmi szinmü/.
9. Lehr Albert-pályázat /Népiesség elmélete/.
10. Marczibányi-pályázat /Nyelvtudomány/.
11. Sámuel-dij /1915.évi nyelvtudományi értekezések/.
12. Péczely-jutalom /Történelmi regény/.
13. Ormódy Amelie-jutalom /Szépirodalom/.
14. Teleki-pályázat /Szomorujáték/.
15. Vojnits-jutalom /1916-ban előadott szinmüvek/.
16. Karátsonyi-pályázat /Szomorujáték/.
17. Halmos Izor-pályázat /Szépirodalmi kritika/.
18. Pesti Hazai Takarékpénztár Fáy-jutalma /Sumir kérdés/.

A II. osztály jelentései.

a/ a pályázatok eldöntéséről.

19. Sztrokai-jutalom /Jogtudományi müvek/.

20. Gorove-pályázat /Értelmi és erkölcsi nevelés/.

21. Vigyázó-pályázat /Erdélyi fejedelmi hatalom fejlődése/.

22. Dóra-jutalom /Államvasuti rendszer fejlődése/.

b/ az uj jutalomtételekről.

23. Ipolyi-alapitvány /Történelem/.

24. Péczely-alapitvány /Történelem/.

25. Vigyázó Sándor-alapitvány /Történelem/.

26. Gorove-alapitvány /Történelem/.

27. Vitéz-alapitvány /Történelem/.

28. A jogi monographia-segély fel nem használt összegéből hirdetendő pályázat /Jogtörténet/.

29. Pesti Hazai Takarékpénztár Fáy-alapitványa /Nemzetgazdaság/.

30. Kőrösy-alapitvány /Statistika/.

31. Egyesült Budapest-Fővárosi Takarékpénztár-alapitvány /Egyedáruságok/.

32. Magyar Kereskedelmi Csarnok Széchenyi-Adománya /Pénzügytan/.

33. Lévay-alapitvány /Nemzeti birtokpolitika/.

34. Sztrokay-alapitvány /Jogtudomány/.

35. Pesti Hazai Takarékpénztár Fáy-alapitványa /Megbizás/.

36. Flór Gyula-alapitvány /~~Levéltári kutatások~~ Történelmi Oklevéltár/.

37. Forster-Scitovszky-alapitvány.

38. Első Magyar Általános Biztositó-Társaság /Nemzetgazdaság/.

39. Schossberger-alapitvány /Nemzetgazdaság/.

A III. osztály jelentései.

a/ a pályázatok eldöntéséről.

40. Rózsay-pályázat /Felszinjelenségek élettani jelentősége/.

41. Lukács Krisztina-pályázat /Chemia/.

42. Lukács Krisztina-pályázat /Fourier-féle sorok/.

43. Pollák Henrik-pályázat /Hovaforditása/.

44. Tomory-pályázat /Kőnig Dénes megbizása/.

45. Szőnyi-alapitvány /Krenner I.megbizása/.

b/ az uj jutalomtételekről.

46. Nagyjutalom és Marczibányi-mellékjutalom /bidogiai,ásvány és földtani munkák/.

47. Rózsay-alapitvány /Természettudomány/.

48. Lukács Krisztina-alapitvány /Mathematika/.

x x

x

49. Egyetemi hallgatók jutalma.

50. Balkáni pályakérdés /Török szótár/.

51. Jeligés levelek elégetése.

52. A már hirdetett pályakérdések ujrahirdetése.

53. Meddőn maradt pályázatok:

1. Balkáni szótárak.

2. Fáy-alapitvány /Agrárvámok története/.

3. Vigyázó-pályázat /Társadalmi és családi élet/.

4. Pollák-alapitvány /Mathematikai statistika/.

5. Tomori-alapitvány p 1 genusu görbék/.

54. Az osztályok tagajánlásainak bemutatása.

55. Az osztályok jelentései az osztályelnökök választásáról és a bizottságok megalakulásáról.

56. Jegyzőkönyv hitelesitése.

A M. TUD. AKADÉMIA

1916. ÉVI MÁJUS HÓ 7-ÉN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

DÍSZTERMÉBEN TARTJA

LXXVI. ÜNNEPÉLYES KÖZÜLÉSÉT,

MELYRE A TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

BARÁTAIT HAZAFIAS TISZTELETTEL

MEGHÍVJA

Tárgy: Richter Aladár l. tag értekezései

1915. X. 18. án: (zárt ülés jkve)

Richter Aladár l. t. „A Morcgraviaceae néhány új tagjáról a származásról és az összehasonlító alkatról" cím alatt benyújtott három értekezése benyújtott kéziratát szerző kívánságára az Akadémia három részben ugyanez Értesítőben fogja megjelentetni, miután a szerző a kéziratokat a melyeket az ülés után fordítás végett néhány hétre magához vett, újra beadja.

1916. I. 17. án (zárt ülés jkve).

Richter Aladár l. t. „Összehasonlító alkat- és fejlődéstani vizsgálatok a levélbeli poratállergesekről I. Moregraviaceae sorozat 80 nagy negyedrét lap, 12. táblával. E kéziratot a mellékletet a szerző" fordítás végett néhány hétre magához veszi vette és azután visszaszolgáltatja a titkárságnak.

1916. IV. 10. (zárt ülés jkve)

Richter Aladár: „Két ritka Norantea phyllogeniejáról 1-40. folíves kézirat 4. táblával rajz melléklettel. Osztály titkár megjegyzi, hogy Mágocsy-Dietz S. r. és Richter Aladár l. tag kéziratát némi módosítás végett rövid időre visszavenni s azután benyújtani okvetlen.

A Osztály a kért tagnak megadja az engedélyt.

A Magy. Tud. Akadémia **III. osztálya** 1916. április hó 10-én, **hétfőn,** d. u. 5 (öt) órakor ülést tart, melynek tárgyai:

1. **Mágocsy-Dietz Sándor** rendes tag székfoglalója: „A lomblevelek alkalmazkodása.“

2. **Rados Gusztáv** rendes tag: „A binom congruentiák elméletének uj alapozása.“

3. **Richter Aladár** levelező tag: „Két ritka Norantea phylogeniájáról.“

4. **Beke Manó** levelező tag: „Adalékok a hatványsorok Hadamard- és Hurwitz-féle compositióihoz.“

5. **Pogány Béla** részéről: „Vékony fémrétegek dispersiójáról és absorptiójáról.“ Előterjeszti *Fröhlich Izidor* r. tag.

6. **Szent-Györgyi Albert** részéről: „Vizsgálatok az üvegtestről.“ Előterjeszti *Lenhossék Mihály* r. tag.

7. **Szász Ottó** részéről: „Complex elemekből álló végtelen láncztörtek összetartásáról.“ Előterjeszti *Rados Gusztáv* r. tag.

8. **Haar Alfred** részéről: „A kettős integrálok variatiójáról.“ Előterjeszti *Kürschák József* r. tag.

Előadó ülés után **rövid zárt ülés,** melynek tárgyai folyó ügyek.

Károlyi, Budapest.

Von der guten alten Stadt Pressburg
so an der Donau gelegen ist, sendet
Ew. Liebden gehorsamsten Gruß.

LEVELEZŐ-LAP.

Mgs. dr. Fröhlich Izidor

tud.-egyet. nyr. prof. és

tud.-akad. Opt. titk. úrnak

Budapest

VIII. Muzeum körut 46.

Mélt. tóragos szíves értesítését arról
hogy a f. hó 13-i ahal. ülés programja
nem is tel tömeges, kiszteletlet meg-
könönöz is akkor alkalmatlanokoda
majd az aprilis 10.-i ülésre bátor-
kodom [illegible] már is kér
dolgozatomat. – Most ujból
[illegible] kiszteletlet [illegible]
[illegible] szintén beütött a
[illegible] hatóra hullámai: [illegible]
el [illegible] a [illegible]
[illegible] – Laboratoriumaülag ír
[illegible] Bodanta
[illegible] – ünnes gelt auch
[illegible] Kisröntá
[illegible] 4 – Wien. [illegible] 9 –
Kiltes Hudász

LEVELEZŐ-LAP

POZSONY
9.6 FEB. -4 N 3
1 K

Tekintek Géczy Kálmán
Franklin-Társulati cégvezető
úrnak
Budapest
IV. Egyetem-u. 4.

Oly külföldi államokkal való forgalomra, hova a levelezőlap díja 10 fillér, külön 10 filléres levelezőlapok szolgálnak.

M. kir. állami nyomda. 1915.

II/4.

Tisztelettel kérem velem egy lev. lapon tudatni a Math.-Term. Tud. Értesítő 1916. Elsőfüzetébe szánt s 6 táblás cikkem kézirat~~ának~~ beadásának végső határnapját, hogy ki ne maradjak. Most folyik a németre fordítása, különben, ha a fordítás nem kisteltedett volna rajtam kívül felvő okoknál fogva, vég beadhol sam volna a magyart. Heute geht halt Alles ... Schief. Szív-üdv.-tel Posony, Kisfaludy-u. 14. Dr Richter Aladár

$\frac{6b^2}{4b} = \frac{6b}{4} = g_1$ (ganze Z.) und $\frac{c^4 + 4c^3b + 6c^2b^2 + 4cb^3}{4b} = g_2$; es ist wiederum b und y ausgeschlossen, und es muss auch $\frac{c^4}{4b} = g_3$ sein. Bedingung für $b =$ ganze ist:

$\frac{c^4}{4b\,(a+b)} = g_4$ und $\frac{6\,(x_1^3 -$ $\frac{6\,(x_1 + c)}{4}$; dies ist unmög-

lich, da $(x_1 + c)$ ste muss. Es kann so-

mit weder b noch ssigen x_1, y_1

Sehr einfa det dann

ohne Fak nzahl

stets

7

Morávek,
priv. Buschtěhrader
hn i. R.

Hrn. Joy. J. Morávek, Pr.

Drucksachen

P. T.

Sekretariat d. Kön. Ung. Akademie
d. Wissenschaften

in

Budapest.

ALLGEMEINE BEWEISE

DER GÜLTIGKEIT DES LETZTEN (GROSSEN) FERMAT'SCHEN SATZES.

Ergänzung der unter gleichem Titel erschienenen Broschüre.

Aus des Grundgleichung $x^n + y^n = z^n$, wobei $x > y$ und teilerfremd mit demselben, $x + y > z > x$, $z = x + b$, $x = y + a$, $y = b + c$, c *stets gerade* $> b$ und $a \geq b$ ist, folgt:

$(x + b)^n = x^n + (c + b)^n$ und

$$c^n = nb\,(x^{n-1} - c^{n-1}) + \frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2}\,b^2\,(x^{n-2} - c^{n-2} +) \ldots$$
$$\frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2}\,b^{n-2}\,(x^2 - c^2) + nb^{n-1}\,(x - c).$$

Ist n eine Primzahl, sind alle Binom. Koeff. durch n teilbar; es ist dann auch $\frac{c^n}{nb\,(x-c)} = g =$ ganze Zahl, und

$$\frac{2^n}{n} = \frac{g\,.\,b\,(x - c)}{\left(\frac{c}{2}\right)^n}$$ desgleichen, da $n < 2^n$ sein muss.

2^n ist durch n nur bei $n = 2$ teilbar, sonst nie, da nach dem kleinen Fermat'schen Satze $2\,(2^{n-1} - 1) = 2^n - 2$ es nur sein kann, was auch die Entwicklung $2^n = 2 + n + \frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2} \ldots + n$ zeigt. Der Satz ist somit für ung. Primzahlen, somit auch allgemein, da der Beweis für $n = 4$ besteht, bezw. weiter folgt, erwiesen.

Bei $n = 2$ ist dann

$$2xy - 2\,(x + y)\,c + c^2 = 0,\ c^2 = 2b\,(a + b) = 4\,N^2,$$

$N^2 = \frac{b\,(a+b)}{2}$ die Bedingung für die sogenannten Pythag. Zahlen.

Bei $n = 4$ gilt: $(x_1{}^2)^2 + (y_1{}^1)^2 = (z_1{}^2)^2$; diese Gl. muss den Bedingungen für $n = 2$ entsprechen:

$2x_1{}^2y_1{}^2 - 2\,(x_1{}^2 + y_1{}^2)\,c + c^2 = 0$ oder $x_1{}^2 = \frac{c^2}{2b} + c$ und $y_1{}^2 = b + c$;

$x_1y_1 =$ ung. Z. ist wegen der Nichtteilbarkeit durch 2 ausgeschlossen, somit auch z_1 und a.

Aus der Gl. $4x_1{}^36 + 6x_1{}^2b^2 + 4x_1b^3 = c^4 + 4c^3b + 6c^2b + 4cb^3$ folgt die Bedingung, dass x_1 ganze Zahl:

ALLGEMEINE BEWEISE

DER GÜLTIGKEIT DES LETZTEN (GROSSEN) FERMAT'SCHEN SATZES.

Ergänzung der unter gleichem Titel erschienenen Broschüre.

Aus des Grundgleichung $x^n + y^n = z^n$, wobei $x > y$ und teilerfremd mit demselben, $x + y > z > x$, $z = x + b$, $x = y + a$, $y = b + c$, c *stets gerade* $> b$ und $a \geq b$ ist, folgt:

$(x + b)^n = x^n + (c + b)^n$ und

$$c^n = nb\,(x^{n-1} - c^{n-1}) + \frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2}\,b^2\,(x^{n-2} - c^{n-2} +) \ldots$$
$$\frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2}\,b^{n-2}\,(x^2 - c^2) + nb^{n-1}\,(x - c).$$

Ist n eine Primzahl, sind alle Binom. Koeff. durch n teilbar; es ist dann auch $\frac{c^n}{nb\,(x-c)} = g =$ ganze Zahl, und

$$\frac{2^n}{n} = \frac{g\,.\,b\,(x - c)}{\binom{c}{2}^n}$$ desgleichen, da $n < 2^n$ sein muss.

2^n ist durch n nur bei $n = 2$ teilbar, sonst nie, da nach dem kleinen Fermat'schen Satze $2\,(2^{n-1} - 1) = 2^n - 2$ es nur sein kann, was auch die Entwicklung $2^n = 2 + n + \frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2} \ldots + n$ zeigt. Der Satz ist somit für ung. Primzahlen, somit auch allgemein, da der Beweis für $n = 4$ besteht, bezw. weiter folgt, erwiesen.

Bei $n = 2$ ist dann

$$2xy - 2\,(x + y)\,c + c^2 = 0,\ c^2 = 2b\,(a + b) = 4\,N^2,$$

$N^2 = \frac{b\,(a+b)}{2}$ die Bedingung für die sogenannten Pythag. Zahlen.

Bei $n = 4$ gilt: $(x_1^2)^2 + (y_1^1)^2 = (z_1^2)^2$; diese Gl. muss den Bedingungen für $n = 2$ entsprechen:

$2x_1^2y_1^2 - 2\,(x_1^2 + y_1^2)\,c + c^2 = 0$ oder $x_1^2 = \frac{c^2}{2b} + c$ und $y_1^2 = b + c$;

$x_1y_1 =$ ung. Z. ist wegen der Nichtteilbarkeit durch 2 ausgeschlossen, somit auch z_1 und a.

Aus der Gl. $4x_1^3 6 + 6x_1^2b^2 + 4x_1b^3 = c^4 + 4c^3b + 6c^2b + 4cb^3$ folgt die Bedingung, dass x_1 ganze Zahl:

$\frac{6b^2}{4b} = \frac{6b}{4} = g_1$ (ganze Z.) und $\frac{c^4 + 4c^3b + 6c^2b^2 + 4cb^3}{4b} = g_2$; es ist wiederum b und y ausgeschlossen, und es muss auch $\frac{c^4}{4b} = g_3$ sein. Bedingung für $b =$ ganze Z. ist:

$\frac{c^4}{4b\,(a+b)} = g_4$ und $\frac{6\,(x_1^2 - c^2)}{4\,(x_1 - c)} = g_5 = \frac{6\,(x_1 + c)}{4}$; dies ist unmöglich, da $(x_1 + c)$ stes eine ungerade Z. sein muss. Es kann somit weder b noch c noch z_1 eine ganze Z. sein.

Sehr einfach ist der Beweis bei den nur zulässigen x_1, y_1 ohne Faktor 5: Die Einheiten der Biquadratsumme bildet dann stets die Zahl 7 und eine zweite Potenz mit der Einheitenzahl 7 gibt es nicht.

Mit Hilfe der Zahlenzerlegung in maximale ganze Einheitengruppen a, b und c ist der Satz in der allereinfachsten Art erwiesen.

Dass c eine gerade Zahl immer sein müsste, erhellt aus der Gleich. $(x + y - c)^n = x^n + y^n$.

PRAG, II.-360 im September 1916.

Ing. G. Morávek,
Oberinspektor der a. priv. Buschtěhrader Eisenbahn i. R.

ALLGEMEINE BEWEISE

DER GÜLTIGKEIT DES LETZTEN (GROSSEN) FERMAT'SCHEN SATZES.

Ergänzung der unter gleichem Titel erschienenen Broschüre.

Aus des Grundgleichung $x^n + y^n = z^n$, wobei $x > y$ und teilerfremd mit demselben, $x + y > z > x$, $z = x + b$, $x = y + a$, $y = b + c$, c *stets gerade* $> b$ und $a \geq b$ ist, folgt:

$(x + b)^n = x^n + (c + b)^n$ und

$$c^n = nb\,(x^{n-1} - c^{n-1}) + \frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2}\,b^2\,(x^{n-2} - c^{n-2} +) \ldots$$

$$\frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2}\,b^{n-2}\,(x^2 - c^2) + nb^{n-1}\,(x - c).$$

Ist n eine Primzahl, sind alle Binom. Koeff. durch n teilbar; es ist dann auch $\frac{c^n}{nb\,(x-c)} = g =$ ganze Zahl, und

$$\frac{2^n}{n} = \frac{g\,.\,b\,(x - c)}{\left(\frac{c}{2}\right)^n}$$ desgleichen, da $n < 2^n$ sein muss.

2^n ist durch n nur bei $n = 2$ teilbar, sonst nie, da nach dem kleinen Fermat'schen Satze $2\,(2^{n-1} - 1) = 2^n - 2$ es nur sein kann, was auch die Entwicklung $2^n = 2 + n + \frac{n\,(n-1)}{1\,.\,2} \ldots + n$ zeigt. Der Satz ist somit für ung. Primzahlen, somit auch allgemein, da der Beweis für $n = 4$ besteht, bezw. weiter folgt, erwiesen.

Bei $n = 2$ ist dann

$$2xy - 2\,(x + y)\,c + c^2 = 0,\ c^2 = 2b\,(a + b) = 4\,N^2,$$

$N^2 = \frac{b\,(a+b)}{2}$ die Bedingung für die sogenannten Pythag. Zahlen.

Bei $n = 4$ gilt: $(x_1^2)^2 + (y_1^1)^2 = (z_1^2)^2$; diese Gl. muss den Bedingungen für $n = 2$ entsprechen:

$2x_1^2y_1^2 - 2\,(x_1^2 + y_1^2)\,c + c^2 = 0$ oder $x_1^2 = \frac{c^2}{2b} + c$ und $y_1^2 = b + c$;

$x_1y_1 =$ ung. Z. ist wegen der Nichtteilbarkeit durch 2 ausgeschlossen, somit auch z_1 und a.

Aus der Gl. $4x_1^3 6 + 6x_1^2b^2 + 4x_1b^3 = c^4 + 4c^3b + 6c^2b + 4cb^3$ folgt die Bedingung, dass x_1 ganze Zahl:

$\frac{6b^2}{4b} = \frac{6b}{4} = g_1$ (ganze Z.) und $\frac{c^4 + 4c^3b - 6c^2b^2 + 4cb^3}{4b} = g_2$; es ist wiederum b und y ausgeschlossen, und es muss auch $\frac{c^4}{4b} = g_3$ sein. Bedingung für $b =$ ganze Z. ist:

$\frac{c^4}{4b\,(a+b)} = g_4$ und $\frac{6\,(x_1^2 - c^2)}{4\,(x_1 - c)} = g_5 = \frac{6\,(x_1 + c)}{4}$; dies ist unmöglich, da $(x_1 + c)$ stes eine ungerade Z. sein muss. Es kann somit weder b noch c noch z_1 eine ganze Z. sein.

Sehr einfach ist der Beweis bei den nur zulässigen x_1, y_1 ohne Faktor 5: Die Einheiten der Biquadratsumme bildet dann stets die Zahl 7 und eine zweite Potenz mit der Einheitenzahl 7 gibt es nicht.

Mit Hilfe der Zahlenzerlegung in maximale ganze Einheitengruppen a, b und c ist der Satz in der allereinfachsten Art erwiesen.

Dass c eine gerade Zahl immer sein müsste, erhellt aus der Gleich. $(x + y - c)^n = x^n + y^n$.

PRAG, II.-360 im September 1916.

Ing. G. Morávek,
Oberinspektor der a. priv. Buschtěhrader Eisenbahn i. R.

Méltóságos

Dr Fröhlich Izidor tud. egyetemi r. tanár akad. r. tag és III. osztály titkár úrnak

Belpest.

Méltóságodnak f. é. május hó 11-én kelt nagybecsű levelét, mélyben értesíteni méltóztatott arról, hogy a tud. Akadémia naggyűlése, a Lukács Krisztina-féle nyílt pályázatra: „A természetes festőanyagok absorptió spektrumáról" szóló benyújtott ajánlkozásomat a kidolgozásra elfogadta és a munka végrehajtásával megbízott, köszönettel megkaptam. Egyúttal az ajánlkozás alkalmával benyújtott irataim is hiány nélkül visszaérkeztek.

Most már nagy buzgalommal hozzáfognék a vállalt munka végrehajtásához, ha ezek az

áldatlan háborus állapotok akadályt nem gördítenének ennek útjába. T.i. a Zeiss-féle jénai optikai cég, melytől közvetlenül a világháboru kitörése előtt a munkálat végrehajtására szükséges rácsos spektroskop a Kolozsvári egyetem vegytani intézete számára megrendeltetett, most arról értesit, hogy e készüléket a háboru befejéztéig szállitani nem tudja, mert kizárólag csak hadi célokra szabad dolgozniа és szállitani. – Pedig ajánlatomat épen arra alapitottam, hogy e legújabb szerkezetü készülékkel hajtom végre meghatározásaimat, a mennyiben az intézetben most csak egy régibb, eddig használt, de nem oly célszerü szerkezetü Krüss-féle készülék áll rendelkezésemre.

Örvendek azonban annak, hogy a munkálat beadásának határideje 1919 évi február 1-ére van kitüzve. Addig talán csak nem tart ez az iszonya háboru és igy bár halasztással, de a kitüzött határidőre remélhetőleg elkészülhetek munkámmal. –

E zavaró körülmények felemlitésével, még egyszer kifejezem leghálásabb köszönetemet Méltóságod szives értesitésére és maradok kiváló tisztelettel

készséges szolgája

Kolozsvárt
1916 május 17én.

Dr Ruzitska Béla
egyetemi rk. tanár

K. u. k. Reserve-Spital Nr. II. Lemberg, 1916. VI. 3.

Kölyen tisztelt akad. titkár Úr!

Méltóságos Uram!

Becses levelére csak ma válaszolhatok, mert annyire elkésve kaptam azt meghagyni. A „felsőni jelentkezők élettani jelentőségéről" írottakat mint ilyenek egyelőre nem készíthetem el, mert sem kéz, sem írás nem áll jelenleg rendelkezésemre, minthogy katonai szolgálatot teljesítek. Így munkám elkészítését akkorra tudnám határozatosan, midőn vagy a bélelkötés után, vagy más katonai beosztásom folytán erre alkalmam lesz. Mindaddig pedig sajnos még csak megközelítő határidőt sem tudok megadni. Kérném ezért a munkám beadását határozatlan időre halasztani. Kiváló tisztelettel üdvözli

igaz híve

Dr Bernáth László

Dr. Mauthner Nándor

Budapest, 1916 május 13.

Méltóságos Uram!

Válaszolva Méltóságod f. h. 11-iki nagybecsü soraira, bátorkodom közölni, hogy Méltóságod szives értesitését, valamint kéziratomat is legjobb köszönettel megkaptam.

Ydivâló tisztelettel

Dr Mauthner Nándor

10
1916

LIPTÓSZENTMIKLÓSI M. KIR. ÁLL. FŐGIMNÁZIUM.

434/1916 szám.

A

Magy. Tudományos Akadémia

Nagytekintetű Főtitkári Hivatalának

Budapesten

A f. hóban 4446. l. a. a vételemen alatt álló főgimnázium tanári könyvtár részére megküldött könyvek átvételét ezen sorrenden elismerni azzal a megjegyzéssel, hogy a számlán felsorolt művek közül hiányoznak s nem voltak a ládákban a következők:

Szendrei János, A magyar iroda történelme
Évkönyvek, VIII., IX: 6, X. 1, XIII. 5; XVI. 1, XI. 3.
Borzviczy, Tájképfestés
II. Rákóczi Ferenc levéltára I. osztály I. kötete

Ezen itt felsorolt műveknek utólagos utasítás megküldését kérem. A legutolsó könyvre vonatkozólag még körülmondom, hogy tévedésből a Rákóczi-levéltár I. osztályának I. kötete 2 példányban küldetett (az egyik nyilván a X. köt. helyett) s ezért a második példányt egyidejűleg kerecsétkötés alatt visszaküldöm.

Rendelésünk utasításszerű teljesítéséért s a nyújtott szíves szolgálatért ezen alkalommal is körömnek nyilvánítva, vagyok

Liptószentmiklóson, 1916. augusztus hó 29-én

Kiváló tisztelettel

Dr. Habánecz Iván
igazgató.

LIPTÓSZENTMIKLÓSI ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM

11
1916

AD 42446

916

VII 29

Nagyméltóságu Akadémiai Elnök Ur !

A III.osztály folyó hó 13-án tartott zárt ülésén, elnöke és titkára inditványára, egyhangulag elhatározta, hogy néhai Z e m p l é n G y ő z ő levelező tag arczképe megfestetése és ennek az Akadémia palotája termeiben leendő elhelyezése tárgyában javaslatot tesz a következő nagygyülésnek.

Bár az Osztály kebelében már néhány évvel ezelőtt megnyilatkozott az a kivánság, hogy ily inditványok rendszerint az illető elhunyt tagtársnak halála után csak jelentékenyebb időköz -tiz év- mulva tétessenek, a mikor az elköltözött müködése már időbeli távlatánál fogva is elfogulatlanabbul megitélhető: mégis az Osztály ebben a kivételes esetben, ily rendkivüli körülmények kö - zött, e megállapodásától eltért és egyhangulag hozzájárult a fentemlitett inditványhoz.

Indokolására az Osztály sem találhat nemesebb és hatásosabb érveket, mint azokat, a melyeket a Nagyméltóságu Elnök Ur a folyó évi október hó 2-án tartott összes ülésen Z e m p l é n G y ő z ő halála bejelentése kiséretében oly lendületes és megható módon juttatott kifejezésre.

Mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék az Osztály e javaslatát a következő évi nagygyülés elé terjeszteni.

Fogadja Nagyméltóságod megkülönböztetett nagyrabecsülésünk őszinte kifejezését, melylyel maradtunk készséges szolgái

Budapest, 1916.november 18-án.

osztálytitkár. osztályelnök.

12.
1916

XI 18

$$\cos\varepsilon_m \cdot \cos(\varepsilon_m - \psi_i) + \sin\varepsilon_m \cdot \sin(\varepsilon_m - \psi_i)$$

$$\frac{1600}{160}$$

$$1760 \cdot K$$

$$\cos\varepsilon_m \left\{ B_m + V_m \cdot (\cos\psi_i + \operatorname{tg}\varepsilon_m \sin\psi_i) \right.$$

$$\sin\varepsilon_m \left\{ B_m + V_m (\cos\psi_i - \operatorname{ctg}\varepsilon_m \sin\psi_i) \right.$$

$$\frac{B_m + V_m (\cos\psi_i + \operatorname{tg}\varepsilon_m \cdot \sin\psi_i)}{B_m \operatorname{tg}\varepsilon_m + V_m (\operatorname{tg}\varepsilon_m \cos\psi_i - \sin\psi_i)}$$

$$\psi_b + \psi_v =$$

$$\cos(a+b) + \cos(c+d) =$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \cos a \cos b + \cos c \cos d \\ \cos \end{array} \right.$$

$$\left. \begin{array}{l} \cos a \cos b + \cos c \cos d \\ - \sin a \sin b - \sin c \sin d \end{array} \right\}$$

$$2 \cos a \cos b = \underline{\cos(a+b) + \cos(a-b)}$$

$$\cos(\psi_b + \psi_v) \cos(\varepsilon_{bp} + \varepsilon_{bm}) + \cos(\psi_v - \psi_b) \cos\varepsilon_{bp}$$

[1945 II. 10. Mes]

$\varphi_b = 2\pi\left(\frac{t}{T} - \frac{r_b}{\lambda_i}\right)$; $\varphi_v = 2\pi\left(\frac{t}{T} - \frac{r_v}{\lambda_i}\right)$; $r_b = r_b$; $r_v = r_b + \frac{h_i}{\cos\varphi_i}\cos 2\varphi_i + \frac{h_i}{\cos\varphi_i} = r_b + \frac{h_i}{\cos\varphi_i}(\cos 2\varphi_i + 1)$

$= r_b + \frac{h_i}{\cos\varphi_i}(\cos^2\varphi_i - \sin^2\varphi_i + 1)$

$= r_b + \frac{h_i}{\cos\varphi_i} 2\cos^2\varphi_i$

$r_v = r_b + 2h_i\cos\varphi_i$

$r_b + r_v = r_b + r_b + 2h_i\cos\varphi_i$

$-r_b + r_v = +2h_i\cos\varphi_i$

$\psi_b + \psi_v = 2\pi\left(2\frac{t}{T} - \frac{r_b + r_v}{\lambda_i}\right)$

$\psi_b - \psi_v = 2\pi\,\frac{r_v - r_b}{\lambda_i} = 2\pi\cdot\frac{2h_i}{\cos\varphi_i}\cdot\frac{\cos^2\varphi_i}{\lambda}$

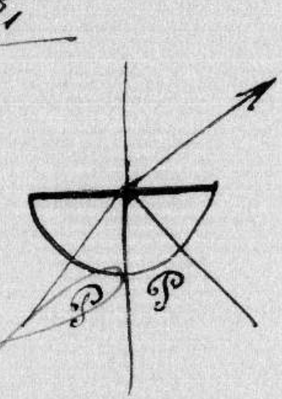

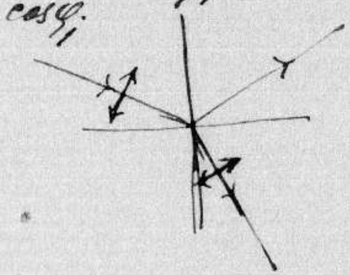

A Magyar Tudományos Akadémia **III. osztálya** 1916. évi deczember hó 11-én, **hétfőn,** délután 5 (öt) órakor felolvasó ülést tart, melynek tárgyai:

1. **Degen Árpád** levelező tag székfoglalója: „*A búzának egy új, vadontermő fajvegyüléke.*“

2. **Mauthner Nándor** vendég részéről: „*Az elemicin és isoelemicin szerkezete.*“ Előterjeszti *Bugarszky István* lev. tag.

Utána rövid **zárt ülés;** tárgyai **folyó ügyek.**

1. Megnyitás. 1916 XI. 13. ikt. zárt ülési kitüntetett jkönyv.
2. Folyó ülés jk. kitüntetési. Schuller Pálfy
3. A kiadványokról átirat.
4. Az 1916. évi számadás-kimutatásról átirat
5. Zemplén arczképfestési ügye: az osztály átirata a Akadémia Bizottsághoz.
6. Fejérpataky László: 1916-ról megbízása 1000 K-ról elölege. özvegyének levele. (*)
7. Mauthner Nándor Lukács-kristályosítási pályázati munkája benyujtása
8. A Rónay pályázatra beérkezett pályázati tervezeteket már ősz küldtem.
9. Az 1916-évi pályázatok határnapja kivétel nélkül 1916 XII. 31. Értesítő 1916. 503.

Előlj 1914. V 18. zárt ülés alapján V. 23-án 1000 K. azzal különösen kitüntetése kiküldetése (ezer 2000 K jutalék) "

+ Alkalmazott mértani geometriai alkalmazása. Tőnörry f. Ért. 1914, évf. 362 l.

A felolvasó ülésben beérkezett kéziratok bemutatása.

KÁROLYI GYÖRGY, BUDAPEST.

Beispiel: Drude, Ph. d. Aetk. II. Aufl. p. 432

Zwei entgegengesetzt geladene, koaxiale Cylinder, den Zwischenraum zwischen den zwei Cylindern mögen die Kraftlinien eines homogenen Magnetfeldes parallel zur Cylinderaxe durchsetzen. Hier stehen magnetische und elektrische Kraftlinien senkrecht auf einander und es müsste ein dauerndes Cirkuliren der elektromagnetischen Energie im zylindrischen Zwischenraum des Kondensators stattfinden. Ähnlich müsste bei jeder Übereinanderlagerung eines elektrostatischen und eines magnetostatischen Feldes ein Strömen der Energie in geschlossenen Bahnen vor sich gehen. Physikalisch würde ein solcher Vorgang keine Bedeutung haben, da er ja überhaupt nicht wahrzunehmen ist.

A d: Az elektromágneses áramlások jelentése a fénytanában.

Poynting tételének felállítása és értelmezése. Történeti bevezetés.

(1. §§) Homogén és isotrop közegben, Poynting elő értekezéseiben a fényre nem alkalmazható tételét de említi Maxwell (Értelése II. k. 781-805 §§) felfogását $\mathfrak{E}$ 1 hg homogen, isotrop közegekben és az energia $\perp$ az $\mathfrak{E}$ $\mathfrak{H}$ síkra.

$\mathfrak{E}$ hg. sin $(\mathfrak{E}\mathfrak{H})$
4π

területegységre és az időegységre vonatkozólag.

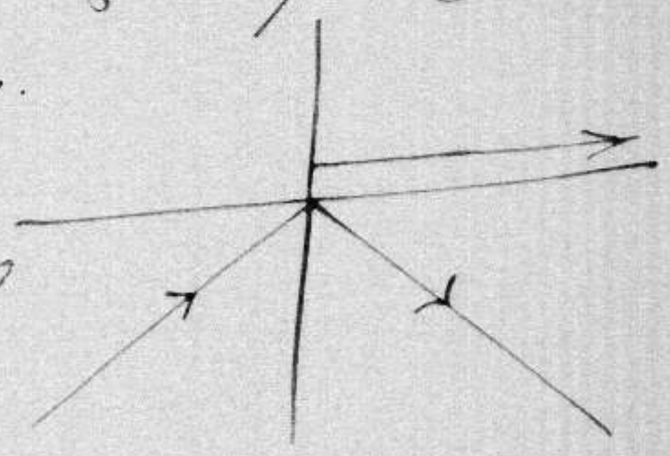

Zelenlegi definíciók: Die Lichtstrahlen als Strömungslinien der Energie Drude, P. d. Ph. III. Aufl. p. 259-260. Ltz. 1912.

Rockels F. Lehrbuch der Kristalloptik, p. 210. Da die Fortpflanzungsrichtung der Energie einer Welle allgemein diejenige des Strahles ist usf. (bezieht sich hier auf die bei Totalreflexion in das optisch dünnere Mittel gebrochene inhomogene Welle, deren Normale parallel zur Trennungsebene geht.

In isotropen Medien fällt electrische Feldstärke mit electrischer Verschiebung zusammen.

Bei Kristallen: Drude: l. c. p. 299: der Lichtstrahl steht also senkrecht auf der electrischen und magnetischen Kraft. Er fällt daher im allgemeinen nicht mit der Wellennormale einer Welle zusammen da diese nicht senkrecht zur elektrischen Kraft steht.

Rockels: p. 83-84 Poynting: Elektrische Feldstärke I zum Strahl; Magnetische Feldstärke I zur Lichtstrahl = Bahn der Energie übertragung. Energiefluß.

Drude - König 1912 Stuttgart, Physik des Aethers. pg. 426-433. pg. 432-433; p: 437-439: Vektor = Strahlungsvektor.

H. v. Poynting: Phil. Trer 1884. 2, p. 343

M. Abraham: Theorie d. Elektrizität u. Föppl. / viete Auflage, I Bd. p. 275-282; 324-327. Leipzig u. Berlin. 1912. Energieströme in geschlossenen Bahnen verraten sich weiter durch nichts ihre Existenz.

Die Bahnen, auf denen die elektromagnetische Energie mit der elektrischen Welle fortschreitet sind identisch mit den Lichtstrahlen der Optik.

Ein isolierter geladener Leiter und ein Magnet erzeugt im Zwischenraume einen dauernden magnetischen Strom senkrecht zu den elektrischen und magnetischen Kraftlinien; die Energie jedes einzelnen Volumelementes aber bleibt constant, Quell u. Senkpunkte der Energieströmung treten nicht auf

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA.

13

III. osztálya titkárától 1916. XII. 13.

Nagyságos Uram!

Tisztelt Tagtárs Úr!

Van szerencsém e sorokkal tisztelettel arról értesíteni, hogy a M. Tud. Akadémia III. osztálya, folyó hó 11-ei napján tartott zárt ülésén Bugarszky István és Winkler Lajos tagtársaknak Kérte fel Klauhner Nándor úrnak: „Glukosidok synthetikus előállítása" czímű „beérkezett pályamunkának megbírálására.

E munka kidolgozásával Klauhner Nándor urat a M. Tud. Akadémia, III. osztálya javaslatára, a folyó évi

Nagyságos

Dr. Bugarszky István úrnak,

a Magyar Tudományos Akadémia tagjának

IX., Lónyai utcza 7. szám

Budapesten.

114

Budapest, 1916. dec. 10.

Tekintetes Uram,

Engedje meg, hogy a mélyen sujtott özvegy nevében f. hó 13-án bekö-
vetkezett elhalálozásáról.

Szegény édesapám az elvállalt
munkáinak határidőre pontosság-
gal, épp-napra, a kontraktusban
a legszigorúbban és lelkiismeretesen
eleget tett mindig annak tapasztalata,
hogy épp olyan
nyugodtan feküdt, kitelen-keltek
valamik, akáru fel-, felpárt, pünkösd
meg-ünnepülni; ő olyannak ezt
tette, ami éppen megkövetelt; és

Liq csak a Henrika Rózsi örömre
volt az. Szalóka előtt pár nappal,
hogy nála voltam (Szerkulesi tarsu-
lást a véletlenség még hatalmasabb-
nak tüntette fel), egész boldogan
mondta — szeme szinte ragyogott
az örömtől — hogy munkája teljesen
kész van, minden vérlete; csak
ép le kell irni; alig várja hogy
kezéből a vezkategség elmúlyék.
„Még megtréfálom az orvosokat is
s visszamegyek a frontra, verni a
muszkát." Nem ment vissza, nem
mult el; oda ment el szegény, ahonnan
nincs visszatérés s magával vitte
lángelméje érett gyümölcsét és minden
igéretét. Csak ezt az elárvult fészket

ünc hoppta itt. De nepét még utólsó

napjai, nap is figyelmeztette, hogy, ha

barne- még halál halni, első dolga legyen az

szabb- Akadémia előleget visszafizetni,

zgon mert az becsületbeli kötelesség. Sz

golt regény asszony úgy is tett. A ro-

telyesen konság által összeadott segítség ből

csak első zsebben ezt az összeget tette félre.

hogy A napokban került át vele

ék. az Akadémiába.

Kort- is De jobb, hogy az ostály úgy

ni az történt; magát becsülte meg vele.

nem Hisz az Akadémiában úgyis nem

ahonnan az az 1000 K a legnagyobb vertesség,

ritte hanem a mathematikai láng-

minden ész, amely Kilobbantó mellett

lélekből a magyar tudományt mumkája

Ugyvédi irodám megnyitásáról
tisztelettel értesítem.

Ügyvédi irodám a Városház
utca 4. szám alatt van, hol
minden hétköznapon, a hivatalos
órák alatt személyesen, vagy
irásbeli megkeresésre szívesen
állok rendelkezésére.

Kérem a t. ügyfelek pártfogását
az ügyvédi irodám iránt.

Budapest, 1900. évi szeptember hó
1000 K a 3 árvának. Kálmán István-
nek, jótékony gyermekek az I. fiú
kerületben jog akadémiát végzett,
ügyvédi oklevéllel és aljegyzői képesítő
vizsgálattal rendelkező fiatal jogtudóst
a magánál irodai gyakorlat végett
belépni kérem. (Személyes értekezlet
végett) felkeresse.

Kiváló tisztelettel Pásztor
Ferenc

Budapest, Városház u. 6.

Beérkezett pályaművek.

A meghosszabbított határidőig, 1916 deczember 31-ig a következő pályaművek érkeztek a főtitkári hivatalhoz. (A jeligék zárjelben.)

I. Teleki-pályázat. (Szomorújátékok): 1. *Az ősi átok.* Szomorújáték 5 felvonásban. (Oh, női szív, ki fejt meg tégedet.) — 2. *Iskolaszéklábak.* 4 kép a falusi életből. (Keresni a lélekfeszüléseket.) — 3. *A költő leánya.* Egy régi elbeszélés után. (Zelma.) — 4. *Az utolsó tribun.* Tragédia 5 felvonásban. (Jobb későn, mint soha.) — 5. *Haza és szerelem.* Szomorújáték 5 felvonásban. (Szerelmet pótol a haza, Hazát a szerelem soha.) — 6. *Zács Feliczián.* Szomorújáték 5 felvonásban. (As you like it.) — 7. *Messalina.* Tragédia 3 felvonásban. (Applaudite.) — 8. *A honahagyott.* Kortörténeti tragédia 5 felvonásban. (Hazádnak rendületlenül stb.) — 9. *Bocskay.* Szomorújáték 5 felvonásban. (Magda.) — 10. *Hulló csillagok.* Történeti szomorújáték 4 felvonásban. (Róluk nem is beszélnek.) — 11. *Első szerelem.* Szomorújáték 3 felvonásban. (Anna és Ádám.) — 12. *Gábor hadnagy.* Verses szomorújáték 4 felvonásban. (Mater.) — 13. *Több mint szerelem.* Tragédia 3 felvonásban. (Alea jacta est.) — 14. *Chénier.* Tragédia 3 felvonásban. (Az istenek szomjaznak.) — 15. *Azra.* Tragédia 5 felvonásban, előjátékkal. (Szabadság.) — 16. *Trón és becsület.* Szomorújáték 3 felvonásban. (A párt, a párt és mindörökké csak párt stb.) — 17. *Aischa.* Verses szomorújáték 3 felvonásban. (A női szív talány.) — 18. *János Zsigmond.* Történeimi szomorújáték 3 felvonásban, egy előjátékkal. (Az utolsó magyar király stb.)

II. Péczely-regény-pályázat. 1. *Viczmándy Jenő:* Vörös ördög szabadságon. — 2. *Szikra:* Ez az! Budapest, 1915. — 3. *Bózsing Fanny:* Rozmaring herczegnő. Budapest, 1915. — 5. *Fáy András:* Attila. Történeti regény. Budapest, 1915. — 5. *Lázár István:* Eszter. 2 k. a., 1915. — 6. *Lázár István:* Hágár. 2 k. a., 1915. — 7. *Andor József:* Boldog otthon. Budapest, 1915. — 8. *Szabóné Karay Anna* (Pécs): A sebesültek. (Megjelent a Pécsi Napló 1915—16-iki évfolyamában.) — 9. *Illger Károlyné Benedek Irén* (Kolozsvár): A jelen és a jövő asszonya. H. é. n. — 10. *Boross Mihály:* Noe barlangja. Fantasztikus regény. Budapest, 1915. — 11. *Boross Mihály:* A kék hattyú. 4. k. a., Budapest, 1915. — 12. *Havas Alisz:* Szent Borbála képe. Vasárnapi Ujság, 1916. (Nem küldte be.) — 13. *Feher Krisztin:* A boldogság ára. Budapest, 1916. — 14. *Szederkényi Anna:* A míg egy asszony eljut odáig. Budapest, 1915. — 15. *Molnár Gyula:* Ügyvédek. Magyar Hirlap, 1916. — 16. *Haugh Béla:* Végre mégis. Budapest, 1916.

III. Ormódy Amélie-pályázat. 1. *Szikra:* Ez az! Budapest, 1915. — 2. *Somló Sándor:* A király leánya. Tragédia 5 felvonásban. Budapest, 1915. — 3. *Endrei Zalán:* A névtelen jegyző.

Szomorújáték 1 felvonásban. Budapest, 1913. — 4. *Váth János*: Lápvilágban. Katholikus Szemle, 1914. — 5. *Lázár István*: Eszter. 2 k. a., Budapest, 1915. — 6. *Lázár István*: Hágár. 2 k. a., Budapest, 1915. — 7. *Füredi Géza*: Potifárné. Hét, 1915. — 8. *Schack Béláné*: Azokkal, a kik sirnak. Budapest, 1916. — 9. *Eötvös Ida*: Ó-Budán jártam. Élet, 1915.

IV. Kóczán-pályázat (Történeti szinművek): 1. *A Háló.* Szinjáték 3 felvonásban. (Mária Terézia.) — 2. *A míg a király vadászik.* Történeti vígjáték 3 felvonásban. (Fátyol alól.) — 3. *A zendülő.* Történeti szinmű 4 felvonásban. (Mária Terézia.)

V. Farkas-Raskó-pályázat (Hazafias költemény): 1. *Tinódi Lantos Sebestyénhez.* (Most fegyver határoz.) — 2. *Énekmondás.* (Hatalmas szép nyelv.) — 3. *Turáni rapszódia.* (Minden nemzet a saját törvénye szerint igazodik.) — 4. *A székely pap.* (1916 augusztus.) — 5. *Az új világ felé.* (Nem távol vár, de itt.) — 6. Lauritz János: *Versgyűjtemény.* (Jeligés levél nincs.) — 7. *Az elemek harcza.* (Világbéke.) — 8. *Multunk, jövőnk.* Óda. (Én csak szegény magyar költő vagyok.) — 9. *Hét hazafias költemény.* (Praeclara rara.) — 10. *Vérvirágok.* (A magyar név megint szép lesz.) — 11. *Magyar bakkantsos levele Bétsnek várossából.* (Földpost [igy] 53.) Jeligés levél nincs. — 12. *Látások éjén.* (Szabad földön boldog nép lesz-e még.) — 13. *A nemzet alkonya.* Óda. (Concordia soll ihr Name sein.) — 14. *A szabadság rózsája.* (Nagy idők, nagy emberek.)

VI. Halmos Izor-pályázat (A magyar szépirodalmi kritika története): 1. Czime: *a pályatétel.* (1916.) — 2. Czime: *a pályatétel.* (Vázlat. Megbizást kérek.)

VII. Nagyjutalom és Marczibányi-mellékjutalom (Biologia, ásvány- és földtan): 1. *Daday, Eugen*: Monographie systématique des phyllopodes anostracés. Paris, 1910. (Csatolva egy ismertetés). — 2. *Daday, Eugen*: Die Süsswasser-Mikrofauna Deutsch-Ost-Afrikas. Stuttgart, 1910. (Csatolva egy ismertetés.) — 3. *Papp Károly*: A magyar birodalom vasérc- és kőszénkészlete. Budapest, 1916. (Csak a Marczibányi-mellékjutalomra. Csatolva kisérőirat.) — *Richter Aladár*: Marcgraviacea. Math. és Term.-tud. Értesítő. (Csak a Marczibányi-mellékjutalomra. A művét nem küldte be.) — 5. *Richter Aladár*: A viztartó szövet. Math. és Term.-tud. Értesítő. (Csak a Marczibányi-mellékjutalomra. Művét nem küldte be.)

VIII. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank jutalma (1912—1916. évi időközben megjelent közgazdasági, pénzügyi munkák): 1. *Zachara Lajos*: Az elektromosság a mezőgazdaságban. Budapest, 1914. — 2. *Pályi Ede*: Az új ember erkölcstana. — 3. *Bauer Gusztáv*: Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adója. — 4. *Felszeghy Béla*: Magyar földközösségek. Budapest, é. n. — 5. *Buday Gyula*: A fuvarozó felelőssége. I. Nagyvárad, 1915. — 6. *Domány Gyula*: A pénzügyi hadviselés. Budapest, 1916.

IX. Bük László-pályázat. (Török uralkodás története hazánkban): 1. *Dr. Császár Mihály* (Pozsony): Tervrajz. Czime: a pályakérdés.

X. Rózsay-pályázat (Természettudomány): 1. *Kazay Endre*: Magyarország golyvaendémiás fészkei. Tervezet. — 2. *Richter Aladár*: Az isomorph Marcgraviaceák származástani kapcsolatairól. Ajánlkozás. — 3. *Dósay Mihály*: A szén megolvasztása. Kísérlet-tervezet. — 4. *Pogány Béla*: A ferromágneses fémek Faraday-effectusa. Tervezet. — 5. *Bartucz Lajos*: A nagykunok anthropologiájáról. Tervezet. — 6. *Horváth Zoltán* (Rimaszombat): Tervezet a virágos növények magfejlődésének kutatására.

XI. Marczibányi-pályázat. (Szólások): 1. *Kertész Manó:* A magyar nyelv művelődéstörténeti emlékei.

XII. Széchenyi-életrajz: 1. *Széchenyi István gróf élete és kora.* (Heu! quam minus est reliquis versari, quam tu meminisse).

XIII. Lukács Krisztina-pályázat (Mathematika): 1. *Riesz Marczell* (Stockholm): A trigonometrikus sorok elmélete. Tervezet.

XIV. Gorove-pályázat (Történelem): 1. II. Lajos király udvartartása. (Regnum venale cito periturum.)

XV. Gorove-pályázat (Paedagogiai): 1. Értelmi és erkölcsi nevelés. (Gyakorlat az élet mestere.) E pályázat 1915 deczember 31-én lejárt. Szerző pályaművét a Főtitkári Hivatalban visszaveheti.

XVI. Schreiber-Kautz-pályázat (List Frigyes): 1. *Fodor Lajos* (Veszprém): List Frigyes viszonya Magyarországhoz.

XVII. Ullmann-pályázat (A háború befolyása a külkereskedelemre): 1. Czíme: *a pályatétel.* (A háború a gazdasági élet egyetlen ágában sem okozott oly nagy pusztitást, stb.). — 2. Czíme: *a pályatétel.* (Energia.)

XVIII. Balkán-félsziget-pályázat: 1. *Szegh Dezső:* Albánia. I—IV. — 2. *Németh József:* Szerbia. — 2. *Horváth Jenő:* A balkáni kérdés története. — 4. *Sebes Gyula* (Gyöngyös): Románia. — 4. *Márton Béla:* A Balkán félsziget leirása.

XIX. Vojnits-jutalom (Előadott színművek): 1. *Földes Arthur:* A kegyelmes hamupipőke. Budapest, 1916.

*

A következő csak 1917-ben esedékes:

Karátsonyi-pályázat: 1. *Öreg isten népe.* Egy darab történelem 5 felvonásban. (Emlékezzünk régiekről.) — 2. *Fátyol.* Drámai szinmű 4 felvonásban. (Quem dii oderunt [!], paedagogum facerunt [igy!].) — 3. *Mandané.* Assyr dráma 3 felvonásban. (Sanherib.) — 4. *Petőfi.* Szomorújáték 5 felvonásban. (Csak egy szál virágot.) — 5. *A leomlott bálvány.* Szinmű 3 felvonásban. (A boldogság mellett, Egyszer mindenki elmegy.)

*

Meddön maradt pályázatok: I. *Balkán-félszigeti nyelvek szótárai.* — II. *Vigyázó-pályázat* (XVIII. századi lyrai és elbeszélő költészet). — III. *Kereskedelmi Csarnok Széchenyi-adománya* (A valutaviszonyok alakulása). — IV. *Körösy-alapitvány* (Quetelet hatása a statisztikára). — V. *Péczely-alapitvány* (A ruthén nép története). — VI. *Ipolyi-alapitvány* (A szerémi püspökség 1526-ig).

HORNYÁNSZKY VIKTOR, BUDAPEST

KIR. JÓZSEF MŰEGYETEM
ELEKTROCHEMIAI LABORATORIUM
BUDAPEST I.

Budapest, 1917 Apr. 23
Telefon 106—53.

Méltóságos

Dr. Fröhlich Izidor urnak
a M. T. Akadémia r. tagja és a III oszt. titkára
Budapest

Mellékelve küldöm vissza a korrektura ivet, a melynek közegéhez hozzájárulok, valamint a Dósa Mihály-féle tervezetet is.
Kivalo tisztelettel

Készséges szolgája:
Schwarz Ferenc

Nagyságos Dr. Szarvasy Imre úrnak,
a m. t. Akadémia tagjának
Budapesten.

Jelentés a Rózsay-pályázatról.

Az 1916. évi *Rózsay*-alapítványból hirdetett nyilt természettudományi pályázatra a kitűzött határnapig a következő pályázati tervezetek érkeztek be:

1. *Richter Aladár* l. t. „Az isomorph Maregraviaceák származástani kapcsolatairól az összehasonlító alkattan (anatomia) alapján", melyhez mintegy 30—40 nagyobb negyedrétalakú tábla járulna.

2. *Horváth Zoltán* főgimnáziumi tanár Rimaszombatban: „Tervezet a virágos növények magfejlődésének kutatására".

3. Dr. *Bartucz Lajos* a budapesti egyetemen az anthropometria magántanára, a nagykunok anthropologiájáról irandó munkájának tervezetével pályázik, de esetleg hajlandó egy kisebb terület népességének, a göcseji magyarságnak, a borsodmegyei matyóknak vagy a csongrádmegyei magyarságnak az anthropologiai feldolgozására is vállalkozni.

4. Dr. *Pogány Béla*, a kolozsvári egyetemen a természettan magántanára; „A ferromágneses fémek *Faraday*-effektusának tanulmányozását czélzó vizsgálatok tervezetével" pályázik.

5. Dr. *Dósa Mihály* tanár: „Kisérlettervezet a szén megolvasztására".

6. *Kazai Endre*, gyógyszerész, Vaskóh, „Magyarország golyvaendemiás fészkei". Ezt a 6. számú tervezetet az osztály 1916. évi november hó 13-án tartott zárt ülésén inkább orvosi jellegünek minösitette s benyujtójának avval származtatta vissza, hogy ezzel a két év mulva a *Rózsay*-alapból az orvosi tudományok köréből hirdetendő nyilt pályázatban vehet részt.

A kiküldött bizottság (osztályelnök, *Fröhlich Izidor*, *Lenhossék Mihály* r. t., *Istvánffy Gyula* és *Szarvasy Imre* l. tagok) a következő véleményes jelentést terjesztik az osztály elé:

Richter Aladár l. tagnak már többrendbeli tanulmánya jelent meg a M. T. Akadémia kiadványai sorában a Maregraviaceákról, mely közlemények bizonyítják, hogy annak a feladatnak, melynek elvállalására ajánlkozott, teljes mértékben meg tud felelni, ezért a bizottság nyugodtan ajánlhatná e tervezetet végrehajtásra a tekintetes osztálynak, ha főleg két körülmény nem forogna fenn.

Az első, hogy a tervező által szükségesnek vélt 30—40 táblát a bizottság a költség tekintetéből soknak véli, a második, hogy ebben a folyó évben az osztály állandó mathematikai és természettudományi bizottsága nyilt pályázatot hirdetett ki a növénytani tudományok köréből, úgy hogy tervező úr tervezete e növénytani pályázat keretében inkább találhatna helyet.

Horváth Zoltán tervezete, czímétől eltekintve 11 sor szövegből áll, a melyből nem derül ki, hogy voltaképen mi is lebeg előtte, s hogy miért választotta különösen a szövegben felsorolt fajokat és mily módon gondolja a kérdés kidolgozását végezni. Minthogy e szerint a nyilt pályázati tervezetektől megkivánt beható tájékoztatás hiányzik, a bizottság e tervezetet érdemlegesen nem tárgyalhatja s igy nem is ajánlhatja.

Bartucz Lajos ajánlkozását a bizottság igen komolynak véli, mert tervező már sokszor adta tanujelét annak, hogy anthropometriai vizsgálatok sikeres keresztülvitelére és az eredmények kellő feldolgozására teljes felkészültséggel bir. Az ország több vidékén végzett ily anthropologiai-statisztikai felvételeket, különösen a termetre, a fejalakra, a szem-, bőr- és hajszin e vonatkozólag. Vizsgálatai a gyűjtött adatai tekintetében teljesen megbizhatók. Az Akadémia eddig az anthropologiából pályakérdést nem tüzött ki és igy kétszeres oknál fogva is érdemesnek tartja bizottság, hogy *Bartucz Lajos* tervbe vett vizsgálatával bizassék meg. Erre nézve egyrészt kivánatosnak tartja, hogy tervező szándékolt vizsgálatait egy általa megnevezendő, meghatározott, szükebb területre korlátozza, másrészt megjegyzi a bizottság, hogy e vizsgálatait csak a háború befejezte után kezdheti meg, a mikor ugyanis a férfilakosság zöme, legértékesebb része a hareztérről már visszatért otthonába és vizsgálatnak alávethető.

Ez oknál fogva a bizottság legmelegebben felkarolva pályázó ügyét, azt javasolja, hogy a *Rózsay*-alapból az alka-

Az első, hogy a tervező által szükségesnek vélt 30—40 táblát a bizottság a költség tekintetéből soknak véli, a második, hogy ebben a folyó évben az osztály állandó mathematikai és természettudományi bizottsága nyílt pályázatot hirdetett ki a növénytani tudományok köréből, úgy hogy tervező úr tervezete e növénytani pályázat keretében inkább találhatna helyet.

Horváth Zoltán tervezete, czímétől eltekintve 11 sor szövegből áll, a melyből nem derül ki, hogy voltaképen mi is lebeg előtte, s hogy miért választotta különösen a szövegben felsorolt fajokat és mily módon gondolja a kérdés kidolgozását végezni. Minthogy e szerint a nyílt pályázati tervezetektől megkívánt beható tájékoztatás hiányzik, a bizottság e tervezetet érdemlegesen nem tárgyalhatja s így nem is ajánlhatja.

Bartucz Lajos ajánlkozását a bizottság igen komolynak véli, mert tervező már sokszor adta tanujelét annak, hogy anthropometriai vizsgálatok sikeres keresztülvitelére és az eredmények kellő feldolgozására teljes felkészültséggel bír. Az ország több vidékén végzett ily anthropologiai-statisztikai felvételeket, különösen a termetre, a fejalakra, a szem-, bőr- és hajszín e vonatkozólag. Vizsgálatai a gyüjtött adatai tekintetében teljesen megbizhatók. Az Akadémia eddig az anthropologiából pályakérdést nem tüzött ki és így kétszeres oknál fogva is érdemesnek tartja bizottság, hogy *Bartucz Lajos* tervbe vett vizsgálatával bizassék meg. Erre nézve egyrészt kivánatosnak tartja, hogy tervező szándékolt vizsgálatait egy általa megnevezendő, meghatározott, szükebb területre korlátozza, másrészt megjegyzi a bizottság, hogy e vizsgálatait csak a háború befejezte után kezdheti meg, a mikor ugyanis a férfilakosság zöme, legértékesebb része a hareztérről már visszatért otthonába és vizsgálatnak alávethető.

Ez oknál fogva a bizottság, legmelegebben felkarolva pályázó ügyét, azt javasolja, hogy a *Rózsay*-alapból ez alkalommal ne nyerjen megbizást, hanem, hogy az osztály 1918. évi költségvetésébe előre jegyezzen fel 1000 koronát, mint a melyet *Bartucz Lajos* úr fentemlített anthropologiai vizsgálatai részére fenntart.

Pogány Béla tervezetének az a czélja, hogy igen vékony vas-, nikkel- és kobalt rétegeken áthaladó egyenesben polároš fény polárossága síkjának elforgatását a mágnességi térerősségétől való függésében tanulmányozza. Tervező a lefolyt két évben az Akadémia elé terjesztett és III. osztálya Értesitőjében megjelent értekezéseivel kimutatta, hogy teljesen képes az általa tervbe vett vizsgálatok végrehajtására, a melyeket a legvékonyabb októl kezdve a lehető legvastagabb ily rétegekre terjesztené ki; ezeknek úgy a vastagságát mint optikai állandóit az általa már előbb alkalmazott s jól bevált pontos és egyenes módszerekkel fogná meghatározni. Tervezőnek rendelkezésére áll a kolozsvári egyetem, természettani intézetének e czélra külön készült felszerelése, oly elektromágnessel dolgozhat, a melynek 1 mm-es interferriumában 30,000 *Gauss*-erősségü mágnességi tér létesíthető; hozzáteszi, hogy előre is végzett próbakísérletek után, a kathod-porlasztás módszerével sikerült a nevezett három fémből oly vékony rétegeket előállitani, a melyek a tervezett vizsgálatok sikeres végzésére alkalmasak.

A bizottság ezek szerint ajánlja az osztálynak, hogy *Pogány Béla* bizassék meg tervezete végrehajtásával.

Dósa Mihály tervezetét a szén megolvasztására végezendő kisérletekre vonatkozólag a bizottság nem véli alkalmasnak arra, hogy tervezője részére megbizást ajánlhatna.

Összefoglalva a fentieket, a bizottság egyhangúlag javasolja az osztálynak:

a) Bizassék meg dr. *Pogány Béla*: A ferromágneses fémek Faraday-effektusa kisérleti tanulmányozásával, mint a mely vizsgálatok természettani ismereteinket érdekes és értékes új kisérleti tapasztalatokkal fogják gazdagitani.

A pályamű benyujtásának határnapja legyen 1919. évi deczember hó 31-ike.

b) Tartson fenn az osztály az 1918. évi költségvetésében 1000 K összeget dr. *Bartucz Lajos*nak ama tervezete végrehajtására, a melynek czélja, Magyarország valamely tervező által még közelebbről megnevezendő kisebb területe lakosságának anthropologiai vizsgálatai végzésére és feldolgozására, mint a mely kutatások hazánk anthropologiai megismerését határozott lépéssel előbbre fogják vinni.

Nagyságos Uram! Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Három szerveskedjék a Dósa Mihály-ra vonatkozó részt revideálni és kivánság szerint kiegészíteni s hozzám visszajuttatni.

Kiváló tisztelettel Kolozsvár Szolgája

1917. IV. 19.

Fröhlich Izidor r. tag
osztály titkár.

id. 1916. évi Rozsay-pályázat

Tekintetes Bizottság!

Az 1916. évi Rozsay pályázatra beérkezett értesítek a következő

Dr. Pozsony Béla a kolozsvári Ferenc-József tudomány egyetem természettani in-

tézetének tanársegéd, A forrásvezetékek Faraday-effektusának tanulmányozása

című pályamunkát beküldte

Tisztelettel bátorkodik visszaemlékezését arról a tárgyra vonatkozó eddigi kísérleti ku-

tatásaira, H. Voigt nagyhírű göttingai professzor egyik újabb értekezésének megismerése

tapasztalatait egy a vizsgálatok kísérleti adatai, a használt vékony rétegekre vonatkozó

bizonytalanságai fogva, eddig az elméletet nézetemből nem voltak még értékesíthetők.

Ill. osztálya Értesítőjében megjelent

Tisztelt a beadott tárgyban a Tekintetes Akadémia elé is bejelentett értekezésében

platina, palladium, arany és ezüst

magamnak oly kísérleti vizsgálatokról számolt be, a melyeket igen vékony fémrétegek

nek

optikai szerkezetére nézve jellemző állandóinak a vezetőképességük kijavulása végett faly-

talott, ezek értékes világot vetettek az ily vékony rétegek fizikai viselkedésére.

Most tisztelőnek az a szándéka hogy igen vékony vas, nikel és kobalt rétegeken elhaladó

egyenesben polarisált fény polarisálása síkjának elforgatását a magnesiai tér erősségétől

való függésében tanulmányozza a mely rétegek optikai szerkezetét előbbi vizsgálatai-

hasonló módon fogná kísérletileg megállapítani.

Ezzel egyrészt az [eddigi] különböző kutatásból származó ismeretek rendezése volna vár-

hato, másrészt gyakorlatilag fontos tulajdonait a jól ismert rétegeken volna tanulmányozható

a Faraday-effektus; végre az elméletet számításra is összehasonlító tapasztalatok alapul lehet,

ne tételeztetni.

Vizsgálatait a legvékonyabbaktól kezdve a kellő tagoltságúakig egy rétegekre terjeszteni

ki, a melyeknek ugy a vastagságát mint optikai állandóit az előtte már előbb alkal-

mazott jól bevált pontos és egyenes módszerekkel még meg lehet határozni.

Tisztelő még hozzátenni hogy vizsgálatait a kolozsvári egyetem természettani intézetében

végezhete

végezhete; oly czélra külön készített oly elektro mágnessel dolgozhat, a melynek 1 mm.-es interferrikumában 30 000 Gauss erősségü mágnesezési tér létesíthető; mérését az eddig is használt és czélszerünek bizonyult, pólusai felszerelés és berendezés szempontjából rendkivüli [végre még megjegyzi,] sőre áll hogy már előre is végzett próba-kisérletezések után, a hatol-pontosabb mérési tárgyakra is alkalmasnak bizonyult.

Ezen készülék segélyével sikerült a megvizsgált három ferromagnetes fémből - oly vékonyságu rétegeket előállani, a melyek a tervezett vizsgálatokra alkalmasak

Tisztelt Bizottság!

Az előterjesztések értelmében Pogány Béla eddigi tudományos működésével a mint a közben, tárgy körben jól bejáratott tevékenységével, ügyes és lelkiismeretes nyugalmas munkálkodásával be magát hazai tudományos körökben is, a kiknek az általa tervbe vett uj kutatásai végzéséhez szükséges kisérleti segédeszközök czélszerü módja szében és teljesen rendelkezésére állanak -;

Ezek szerint biztosan várhatjuk, hogy uj ismeretek birtokába vagyunk helyezésével biztosnak meg, hogy természettani ismereteinket mindenesetre értékes és érdekes uj kisérleti tapasztalatokkal, fogjuk gazdagitani.

Ezért tisztelettel ajánlom a Tekintetes Bizottságnak - méltóztassék az előterjesztést jóváhagyni, hogy Pogány Béla tervezetének végrehajtásával bizassék meg.

Budapesten 1916 évi november hó 26 án napján.

Fröhlich Izidor, rendes tag.

17

Ad: 1916-évi Rózsay-pályázat

4.sz. tervezet

Fröhlich Sándor rendes tag jelentése

Dr. Pogány Béla, a József egyetemi Ferenc szegedi tanársegéd levezetése

„a fonemizmus Lének Farady II
elv tanulmányozását célzó vizsgálatok."

Budapesten, 1916. évi november hó 26. ikán

17/1916

az építkezésekre vonatkozó rendeletek
határozzák meg, hogy mely esetekben
pontosan kell betartani.

(3) Az építkezési folyóiratok vezetésére
részletesebb utasításokat ad ki a Műszaki
és Közlekedési Minisztérium.

(4) Az építkezési folyóirat vezetésére
kötelezett személy az építkezés befejezése
után, illetőleg az építkezés megszüntetése
esetén a folyóiratot a Műszaki és Közlekedési
Minisztériumnak köteles beküldeni.

(5) Az építkezési folyóirat vezetésére
kötelezett személy a folyóirat vezetésének
elmulasztása miatt fegyelmi vagy büntető
eljárás alá vonható.

(6) Az építkezési folyóirat vezetésére
kötelezett személy a folyóirat vezetésével
kapcsolatban szükséges segédszemélyzetről
köteles gondoskodni.

(7) Az építkezési folyóirat vezetésére
kötelezett személy a folyóirat vezetésével
kapcsolatban szükséges segédszemélyzetről
köteles gondoskodni.

(8) Az építkezési folyóirat vezetésére
kötelezett személy a folyóirat vezetésével
kapcsolatban szükséges segédszemélyzetről
köteles gondoskodni.

(9) Az építkezési folyóirat vezetésére
kötelezett személy a folyóirat vezetésével
kapcsolatban szükséges segédszemélyzetről
köteles gondoskodni.

(10) Az építkezési folyóirat vezetésére
kötelezett személy a folyóirat vezetésével
kapcsolatban szükséges segédszemélyzetről
köteles gondoskodni.

Az ügyész mindezekre kimondom, hogy
kérte tekintetbe venni, hogy a vádlott
büntetése, [illegible] tekintve, hogy
terhére enyhítő körülmény [illegible]
volt, hogy tettét [illegible] bűnbánat
többször ismételve [illegible] hogy
ez pedig [illegible] 1916. évi [illegible] hó
többet, igen sok [illegible] vissza-
küzdte, mert tekintve [illegible] ?
Ezekben kimondom, hogy a vádlott
enyhítő körülmény [illegible]
azzal az [illegible] önfeláldozással dolgozni [illegible]
saját [illegible] visszavonulni [illegible]
ember többet nem tehet, legalább is
nem is tudományos működésében terén.

A Magyar kir. Akadémián élőtt

Pozsony, 1916. évi decemberen hó 28-án,

mély tisztelettel

[illegible]

[illegible]
tag.

18
Érk. 916. dec. 29.

5. Doktori értekezés

1 tárgy

Az orvostudományi karhoz

§ 4. 87.

5. 87.

Nagyjutalom

18/1916

A kk. T. Akadémia 1916.-i kiadásában kétszáz példányban megjelenő két munkámat, a hátsó kötőizmokról szóló és két művészi anatómiai rajzot

Ex libris
Universitatis
Budapestinensis

Richter Aladár l. tag Méhely Lajos r. tag jegyzőkönyvre adott előbbi nyilatkozata kapcsolatában megjegyzi, hogy Méhely, amikor szóló könyv tudományos nöcitytani dolgozatainak kiadásáról volt szó, pont az ellenkező álláspontjának adott jegyzőkönyvileg is kifejezést. Hivatkozott a maga szerkesztői Centrumai jogosultságának nyilvánítására, amidőn Richter ezzel szemben kívánságát, a szerző megkérdezése nélkül, helyet-közzel érdemileg megváltoztatta, ezt oldalakat törölt a legteljesebb önkényüséggel. Méhely egyenesen utasíthatni kénte az osztálytitkárt, hogy a szerkesztőségi kéziratot Richterrel szemben könyvtelenül érvényesítse.

Akkoriban és ismételten Richter Aladár l. tag óvást emelt a gondolatszabadság ily flagráns megsértése miatt, hivatkozással arra, hogy akadémiai tagok a maguk munkálatai tartalmáért mint mindenkor a világon, más szerzői minőségükkel fogva

is önmagunk feldíséseh és <u>ezt a</u>
<u>feldíséséget</u>, plane az általuek
mívelt tanszakukkal szemben
meró'ben idegen diszciplinák
mívelöi részéről holmi évtizedes
régi bejáratkozásokkal
~~bírálatokat~~ (sőmmi módon
alatt nem ~~történhetnek~~ osztozhatjuk meg).
Ez nincs
sehol sincs a világon, hogy azok az
ellenmondást nem tűrő Ceruzon
vízsúly teréen, mint amilyen
e pillanatban az Akadémia III.
osztálya. Akkor lecsaratták vezető
és Mélely felszólalásai nyomán
valóságos birálói vérebcsatát
folytattak, mely is egyesek, sőt
Akadémiai működésének a
legjellemzetesebb faktorokétól való
~~bírálgatásaimról~~ cenzurálgatásaimról, mely eljárás
ellen, amíg él nem adatik,
mindig is tiltakozni fogok.

Az esetnek részletes tárgyalása for-
gandóságai most abba a hely-
zetbe juttatják Pintér Akadé-
likustot, hogy Mélely Lajos r. tag
nak a jövendő jövőre adott

nyilatkozatának elvi jelentőségé-
ben, mely teljesen fedi a Tiszta
korábbi állásfoglalását, semmiben
hozzájárulnia; mindamellett,
hogy Méhely r. tag (szóban forgó)
(szóban ígért) tárgyát, mely tárgyának fonta-
lán Méhely a lehető legélesebben
kikelt az Akadémia ellen, az
akadémiai falakon belül való
boncolgatás okából perhorres-
kálja, mint miképen kíméletes
eljárás óta dolgozó biologus -
Méhely-előadásában levont
természettudományi tételek
legtöbbjével a legkevesebbet
alapon sem tud egyetér-
teni.

Ismeretesen legyőzött ellenünk,
kiknek tanítása nyomain nyíltak
meg a Kereszténység emberbaráti
vízözei a Krisztusi szeretet nyo-
mában: a Megváltó volt.

Elvégre quot Capita, tot sensus
Más lapra tartozik a tiszta
tudomány és más ember más-
ra érzelmének világát magába
ölelő vallás.

(III-ad osztályú)

E két fogalom körében (akadémiai
osztályon való összekeverésből
kár származhatnék a M. T. Aka-
démiára, ült a magyar kardja,
mitől Isten óvjon mindenkit,
akár ellen, akár Kereszténység.

ad 18/1916
(pót)

MTA KÖNYVTÁRA
BUDAPEST
KÉZIRATTÁR

AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

1916.

FINIS

VEGE